

Ähtärin keskusta (mrak, rajausta muutettu maakuntakaavaehdotuksessa)

Ähtärin keskusta muodostaa omaleimaisen kulttuuriympäristön vanhoine liikekeskuksineen, asemakylineen ja vapaa-ajan alueineen. Alue rajautuu Meijeritien varteen, Meijerintien sillan molemmin puolin, Ostolantien varteen, asemansseudulle ja Mustikkavuoren ulkoilumaastoon, jonne sijoittuvat Mustikkavuoren tanssilava ja Lahdensuun huvila 1930-luvun lopulta. Meijeritien ja Ostolantien risteysalueelle sijoittuu vanha liikekeskusta sekä kunnantalo 1950-luvulta ja vanha yhteiskoulu 1930-luvulta. Lisäksi rannassa on säilynyt vanha pappilan pihapiiri. Ähtärin asemakylä muodostaa oman kokonaisuutensa alueen pohjoisreunalle. Aseman ja sitä ympäröivän puiston koillispuolelle rakentui pieni asemakylä asuin- ja liikerakennuksineen. Asemanseltu sijoittuu aivan Ouluveden rantamille, josta Niittylänlahden ylittävää vanhaa kivisiltaa pitkin saavutaan Mustikkavuoren alueelle huviloineen ja tanssilavoineen. (Niukko 2017)

Kuva 99 Ähtärin asemarakennus

Ähtärin museo (mrak)

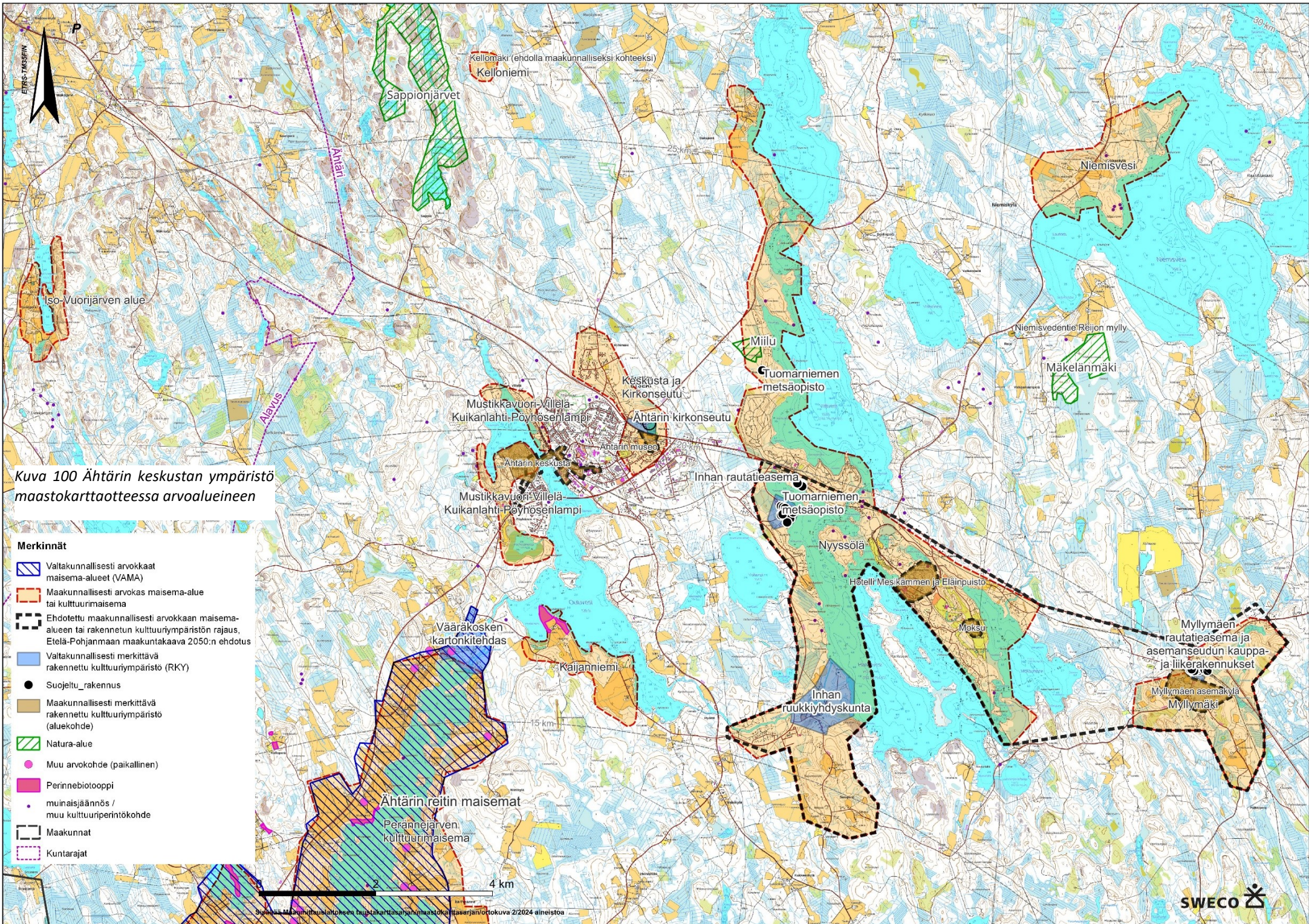
Hankolan vanhalla kylätontilla sijaitseva entinen kestiekievari jakautuu nykyisin kahdeksi kiinteistöksi joista toinen toimii museona. Eteläreunaa kulkee vanhan maantien linjaus. (Niukko 2017)

Mustikkavuori-Villelä-Kuikanlahti-Pöyhösenlampi (mkm, ei maakuntakaavaehdotuksessa)

Mustikkavuoren, Villelän, Kuikanlahden ja Pöyhösenlammen alueet ovat Ähtärin keskustan kaavoitettua asuin- ja virkistysaluetta. Alueen maisemapiirteitä ovat Ouluveden pitkänkapea lahti, Mustikkavuori, Himaisten kallioidet sekä umpeen kasvava Pöyhösenlampi. Himaistenkallioilla on venäläisten vuosisadan alussa rakennuttamia rakennuksia ja juoksuautoja. (Asunmaa 2014) Kohde muodostavat yhdessä vesistön ympärille kiertyvän, virkistysellisesti arvokkaan, ranta-alueiden kokonaisuuden. Maakunnallinen rajausta on poistumassa, sillä sitä ei ole esitetty arvoalueena enää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksessa.

Kaijaniemi (mkm, ei maakuntakaavaehdotuksessa)

Kaijaniemi on luonnonkaunista Ouluveden etelärantaa, jossa toimii mm. maatilamatkailukohteita sekä alueen kantatila Hyvölä. (Asunmaa 2014) Maakunnallinen rajausta on poistumassa, sillä sitä ei ole esitetty arvoalueena enää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksessa.

Kuva 100 Ähtärin keskustan ympäristö maastokarttaotteessa arvoalueineen

- Merkinnät**
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)
 - Maakunnallisesti arvokas maisema-alue tai kulttuurimaisema
 - Ehdotettu maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen tai rakennetun kulttuuriympäristön raja, Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus
 - Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)
 - Suojeltu_rakennus
 - Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (aluekohde)
 - Natura-alue
 - Muu arvokohde (paikallinen)
 - Perinnebiotooppi
 - muinaisjäänös / muu kulttuuriperintökohde
 - Maakunnat
 - Kuntarajat

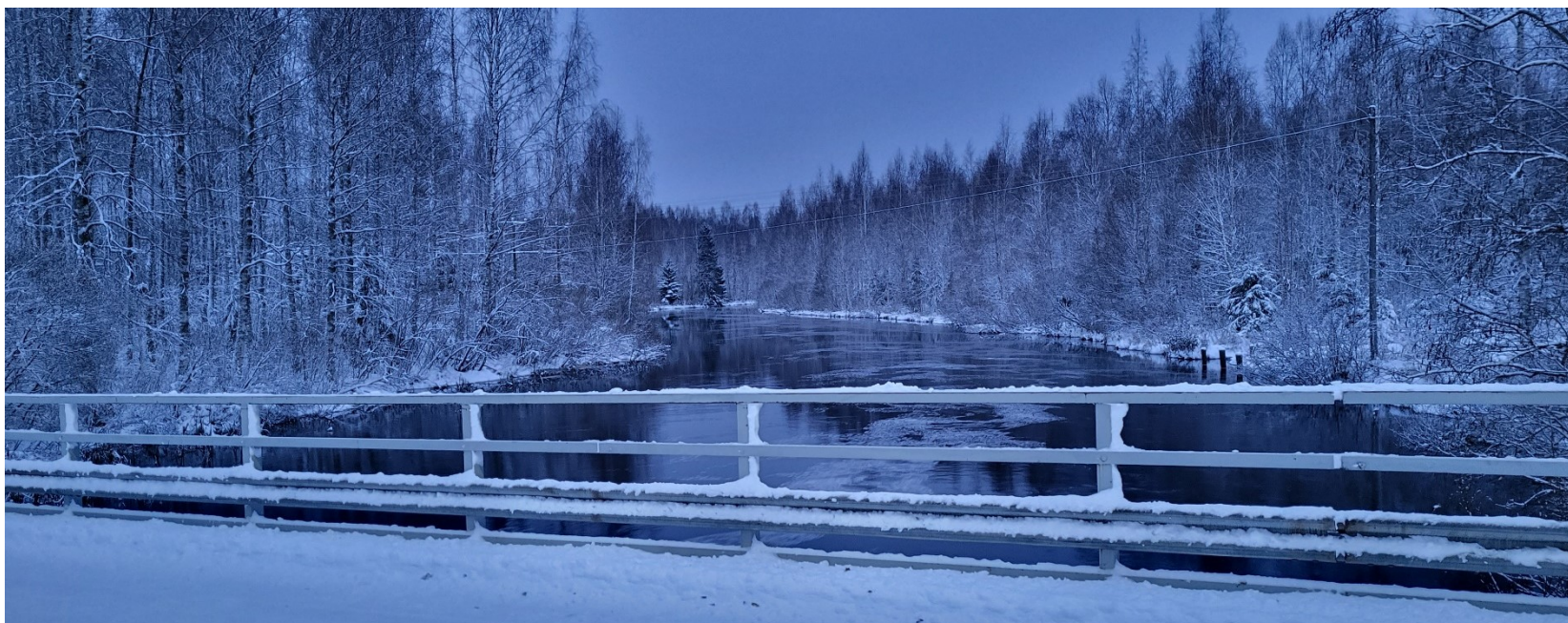
Nyysölä (mkm, rajausta muutettu maakuntakaavaehdotuksessa)

Nyysölä on laajempi maisemakokonaisuus, johon sijoittuvat arvokohteet Inhan ruukkiyhdyiskunta, Tuomarniemen metsäopisto, Inhan rautatieasema, Hotelli Mesikämmen ja Eläinpuisto, Moksua ja Miilu. Se on edustava esimerkki Suomenselän vesistöjen rannoille keskittyneestä elinkeinomaisemasta ja sen synnyttämästä kulttuuriympäristöstä. Maisemaa yhdistävät järvaltaat niemiin ja salmineen sekä rautatie. Metsät ovat pääosin moreenimaiden kuivia tai kuivahkoja kangasmaita. Metsien puulajistoon ovat vaikuttaneet tervanpolttoa varten tehdyt hakkuut sekä aina 1900-luvun vaihteeseen asti kestänyt kaskeaminen. Alueella on paljon muinaisjäännöksiä. (Asunmaa 2014)

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan luonnoksessa Nyysölän alueen eteläosa ja Myllymäen alue ollaan suunniteltu yhdistettäväksi, jolloin maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajausta laajennetaan alueiden välisen alueen verran. Pohjoisosiltaan maisema-alueen aluerajausta on puolestaan ehdotettu pienennettäväksi. (Asunmaa 2014)

Kuva 101 Rautatie Inhantehtaantien ylityskohdalla

Kuva 102 Inhanjoen karun kaunista vesistömaisemaa

Inhan ruukkiyhdyiskunta (RKY)

Inhan eli Gustafsforsin ruukki on yksi maan sisäisiin 1800-luvun puolivälissä perustetuista järvimalmia hyödyntäneistä rautaruukeista. Vanhat teollisuuslaitokset yhdessä ruukin asuinrakennusten kanssa, joihin lukeutuu komea patruunan "Pytinki", muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden Inhajoensuussa. Vanhimmat työväenasuinrakennukset ovat tehtaalta koilliseen Hankaveden rantaan johtavan tien molemmin puolin. Myös ruukilta etelään suuntautuvan tien varrella, korkeahkolla mäellä on useita työväenasuinrakennuksia, mm. kasarmit "Lumppulinna" ja "Hurutlinna" sekä Inhan työväentalo. Ruukki sijaitsee lyhyen tie- ja vesireitin päässä Ähtärin reitin

teollisuuskohteista, Vääräkosken kartonkitehtaasta ja Killinkosken tehdasyhdyskunnasta. (Museovirasto 2009)

Inhan ruukin patruunan asuinrakennus "Pytinki" on valmistunut 1899 Vaasan lääninarkkitehti K.V. Reiniuksen suunnittelemana. Hankaveden rannalla oleva, tiilestä muurattu, rappaamaton uusrenessanssirakennus lukeutuu aikakautensa komeimpiin ruukinkartanorakennuksiin. Sisätiloja ja kiiteän sisutuksen alkuperäisiä yksityiskohtia paneeleineen, uuneineen ja kattokäsittelyineen on säilynyt. Kartanon puistomaisessa pihapiirissä on myös väentupa, huvimaja ja slagitiilinen talousrakennus. (Museovirasto 2009)

Kuva 103 Inhan ruukki jokimaisemassa. Taustalla näkyvät Inhan tehtaat

Tuomarniemen metsäopisto (RKY ja suojellut rakennukset)

Tuomarniemi on osoitus valtiovallan harjoittamasta valtakunnallisesta laitosta ja opistorakennustoiminnasta 1900-luvulla. Alkuperäiset yhtenäiseen jugendtyyliin rakennetut opisto- ja asuinrakennukset muodostavat kokonaisuuden metsäisellä Hankaveden niemekkeellä entisen tuomarin virkatalon paikalla. Tuomarniemen pihapiirissä on puulajipuisto, jossa on edustettuna noin 80 kotimaista ja ulkomaista puu- ja pensaslajia. (Museovirasto 2009)

Alueella on säilynyt 1900-luvun alun rakennuskantaa mm. koulurakennus vuodelta 1904, kurssirakennus 1905, arkkitehti A. E. Kranckin 1914 suunnittelema yksikerroksinen Oppilasrakennus, johtajan asuinrakennus 1914, metsänhoitajan huvilamainen asuinrakennus 1914 sekä toinen opettajan aumakattoinen asuinrakennus 1924. Erityisrakennuksia ovat käpylato 1904 ja lämmitettävä käpykaristamo käpylatoon johtavine käpykouruineen 1928. 1890-luvulla rakennettu terva-aitta on ainoa paikalla aiemmin sijainneesta tuomarin virkatalosta säilynyt rakennus. 1900-luvun alun rakennusryhmä, kaikkiaan kymmenen rakennusta, on suojeltu Asetus 480/85 perusteella. Myös erilleen muusta alueesta, pohjoisemmas sijoittuva Miilumaja on metsäopiston RKY-aluetta ja suojeltu rakennus. (Museovirasto 2009)

Kuva 104 Yksi metsäopiston Jugend-tyylisistä keltaisista rakennuksista

Kuva 105 Kapea näkymä korkeiden kuusien välistä. Kujanteen päässä on kutsuva ovi.

Inhan rautatieasema (RKY, suojeltu rakennus)

Tampereen–Haapamäen–Seinäjoen välinen päärataosuus valmistui 1883. Inhan rautatieasema on hyvin säilynyt 1800- ja 1900-lukujen vaihteen asemamiljöön luonnonkauniilla paikalla Hankaveden rannalla vastapäätä Tuomarniemen metsäopistoa. Asema-alueella on pysäkin tyyppiirustuksin rakennettu ja 1905 laajennettu asemarakennus sekä tavaramakasiini. Hyvin säilyneellä aseman asuinalueella on kaksi vahtitupaa talousrakennuksineen. Inha oli 1900-luvun alkupuoliskolla vilkas liikennepaikka lähistöllä sijaitsevien Inhan ja Vääräkosken tehtaiden sekä Tuomarniemen metsäopiston vuoksi. Aseman ja radan merkitystä lisäsi Väliveden rannalle talvisodan aikana perustettu Ampumatarvikevarikko 8. (Museovirasto 2009)

Hotelli Mesikämmen ja Eläinpuisto (mrak)

Alue muodostuu Timo ja Tuomo Suomalaisen suunnittelema kokonaisuudesta, johon kuuluvat hotelli Mesikämmen ja Ähtärin eläinpuiston ns. Ähtärihalli sekä ympäristöön muotoutuneesta ulkoilureitistöstä. Arkkitehtonisia arvoja liittyy hotellin kaikkiin tiloihin. Mekkonien rannalla sijaitseva alue yhdistyy Ähtärin eläinpuiston alueeseen. (Niukko 2017) Hotellin viereen on rakenteilla Ähtärin uusi uimahalli.

Kuva 106 Ähtärin eläinpuiston Pandatulo, joka sijaitsee Hotelli Mesikämmen ja Eläinpuisto alueella. Eläinpuisto sijaitsee Nyyssölän maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.

Kuva 107 Näkymä kohti voimaloita on sulkeutunut. (Rannasta voimalat eivät näkymä-alueanalyysin mukaan näy. Näkyvyyttä rakennuksista ei ole tarkasteltu)

Moksu (mrak)

Eläinpuiston vieressä sijaitseva Moksunniemi kuuluu Ähtärin ensimmäisiin kiinteisiin asuinpaikkoihin. Viimeistään isostajaosta 1790-luvulta lähtien nykyisellä paikallaan sijainneen Moksun entisen rälssitilan historia ulottuu 1500-luvulle. Nykyinen rakennuskanta on peräisin viimeistään 1800-luvulta. Talouskeskus ja hieman sen ulkopuolelle sijoittuva riipi sijaitsee Ähtäri Golfn alueella osana kentän toimintoja. (Niukko 2017)

Miilu (Natura SAC)

Miilu on Nyyssölän maakunnallisen alueen pohjoisosassa ja Tuomarniemen metsäopiston Miilumajan lähellä sijaitseva pienialainen aarniometsäalue. Koko alue on luonnontilaista vanhaa metsää, iältään n. 150-vuotiasta. Kasvillisuustyyppiltään kuusivaltainen havupuusekametsä on tuoretta, mustikkatyyppin kangasta. (Syke 2023)

Myllymäen rautatieasema ja asemanseudun kauppa- ja liikerakennukset (RKY) sekä Myllymäen rautatieasema (suojeltuja rakennuksia)

Myllymäki on 1800–1900-luvun vaihteen vilkkaan rautatieasematoiminnan ja alueellisen tukkukaupan myötä syntynyt maaseudun kaupallinen keskus.

Myllymäen asema on puinen uusrenessanssirakennus. Asemarakennus on komea III luokan tyyppiirustuksin toteutettu ja ravintolalla varustettu. Alueella on myös tavallista isompi asuinkasarmi "Yläkasarmi", joka on rakennettu 1890-luvulla, pieni veturitalli ja paja.

Asemanseudun osin tiiviisti rakennetulle kylänraitille on muodostunut maaseudun kaupan keskus. Asematien ja Palkkikankaantien kulmauksessa on useita 1880-luvulta periytyviä liiketontteja, joissa liiketilat ovat olleet asuntojen yhteydessä. Kallion kaupassa on ollut yhtäjaksoisesti kauppatoimintaa vuodesta 1881. Nykyinen liikerakennus on vuodelta 1911. Rakennusta on uudistettu 1940–1950-luvulla ajanmukaiseksi mm. kookkain näyteikkunoin. Kallion kaupan vieressä on Asematiessä kiinni oleva Finnilän komea tukkukaupparakennus sekä kaupan rakentamiseen olennaisesti kuulunut kookas hirsimakasiini. Finnilän kauppakartano on rakennettu 1900 ja laajennettu 1910. Asemanseudun aikanaan vilkkaasta liike-elämästä kertovat myös Palkkikan-kaantiella seisovat Virin/ Varpusenlinnan sekä Matikaisen tilat. (Museovirasto 2009)

Myllymäki (mkm, rajausta muutettu maakuntakaavaehdotuksessa)

Myllymäki on topografialtaan kumpareinen vanha mäki-asutuskohte, joka sijaitsee Myllymäen juna-aseman RKY-kohteen ympäristössä. Kylän asutus on levinnyt aseman myötä varsinaista mäkeä ympäröivään maastoon ja itse mäki on osin metsittynyt. Kylän maisemassa sijaitsee myös Linnavuori eli Varpusenlinna, vartiopaikka tai turvalinnake 1200–1300-luvulta. Myllymäellä on syvä ja pitkänomainen Kalliolampi, joka on muodostunut ns. sirppilaaksoon. (Asunmaa 2014)

Mäkelänmäki (Natura SAC)

Pienialainen Natura-alue sijaitsee eläinpuistosta pohjoiseen. Se on kohtalaisen boreaalisten luonnonmetsien suojelukohde, jossa vuorottelevat havupuusekametsät ja puustoiset suot. (Syke 2023)

Sappionjärvet (Natura SAC)

Sappionjärvet ovat pohjois-eteläsuuntaiseen kallioperän murroslaaksoon syntyneitä, pitkiä ja kapeita, jyrkkärantaisia järviä eteläisellä Suomenselällä. Järviä reunustavat molemmin puolin lukuisat jyrkänteet. Järvet edustavat vedenjakaja-alueen melko happamia ruskeavetisiä ruoko- ja korte-ruokojärviä. Soistuneilla rannoilla erilaiset korvet ja rämeet ovat yleisiä. Kalliolammen las-
kupuron varrella on rehevää, luhtaista saranevaa ja nevakorpea.

Melko edustavaa varttunutta on aivan rannanläheisillä alueilla. (Syke 2023)

Niemesvedentie Reijon mylly

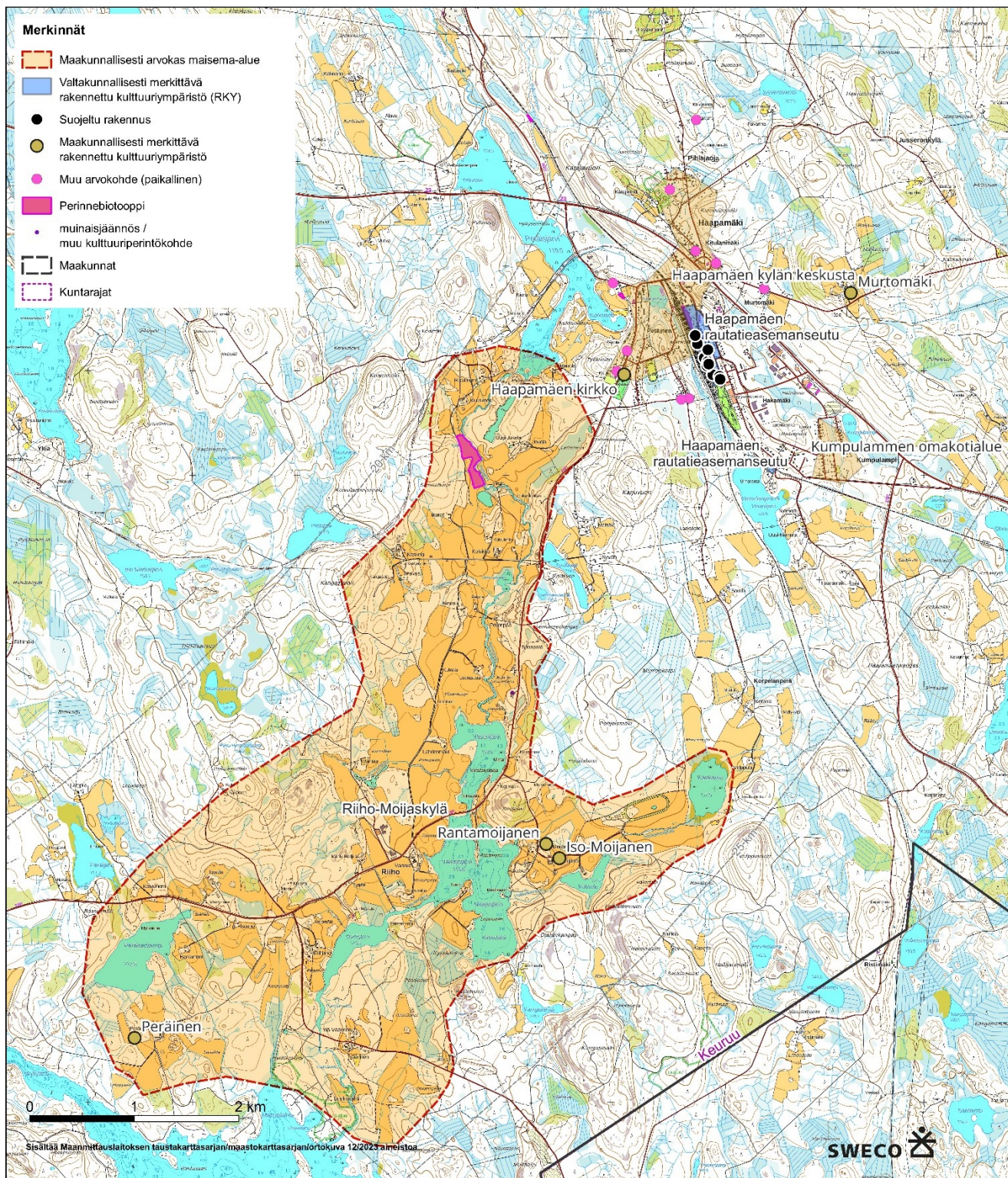
Reijon mylly on säilynyt vanha vesimyllyrakennus 1800-luvulta. Mylly sijaitsee Niemisjoen koskipaikalla Niemisveden ja Moksunjärven välisellä vesireitillä. (Niukko 2017)

Iso-Vuorijärven alue Alavudella (mkm)

Iso-Vuorijärven alue Alavudella ei sijoitu mihinkään maisemakokonaisuuteen, mutta on käsitelty tässä Ähtärin keskustan läheisyyden vuoksi. Alue on arvokkaan Isoselänvuoren kalliialueen kupeeseen rajautuva pieni järviympäristö. (Asunmaa 2014)

Perinnebiotoopit

Kaijaniemen Hyvölänniemessä on paikallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja. (Metsähallituksen perinnebiotooppiaineisto)

3.6 Haapamäki

Haapamäen ympäristö muodostaa oman selkeästi rajautuvan ja historiallisesti kerroksellisen maisemakokonaisuutensa, joka sijoittuu kokonaisuudessaan tuulivoimahankkeen kauko-vaikutusalueelle. Haapamäen taajama on myös Keuruun kunnan merkittävin asutuskeskittymä vaikutusalueella.

Keuruun ydinalueen suhteen syrjäisestä sijainnista huolimatta Haapamäelle on keskittynyt useita kulttuurimaisemallisesti kiinnostavia tekijöitä, jotka yhdessä muovaavat alueesta maisemallisesti huomioitavan. Haapamäen ympäristössä on harjumaastoa ja myös alueella viljelyyn hyödynnettyjä hienoja hietamaita. Suotuisa maaperä on mahdollistanut ympäröiviä alueita laajemman viljelyn ja sitä kautta maatalouden kulttuuriympäristöjen synnyn. Haapamäki sijaitsee myös kahden junaradan risteyskohdassa. Ähtäriin suuntaan jatkuva raide muikailee harjua. Taajama on rakentunut risteyksessä sijaitsevan aseman ympärille. Taajaman rakentaminen on rehevöittänyt lähialueen vesistöjä, mikä on synnyttänyt Haapamäen ympäristöön myös uudenlaista ympäröivää luontoa rehevämpää maisemaa.

Kuva 108 Haapamäen ympäristö maastokarttatarkastelussa arvokohteineen.

3.6.1 Arvokohteet

Haapamäen rautatieasemaseutu (RKY) sekä Haapamäen rautatieasema (Suojeltu rakennus)

Maamme tärkeimpiin risteysasemiin aikanaan kuuluneen Haapamäen laaja asemayhdyskunta levittäytyy radan suuntaisena. Risteysaseman ympärille kasvaneessa asemataajamassa on eri-ikäistä rakennuskantaa risteysaseman eri vaiheista. Ennen vilkkaan asemaseudun rakennuskannassa on monia eri rautatietoimintoja palvelevia rakennuksia. Asemarakennus on rakennettu 1897 Bruno Granholmin suunnitelmien mukaan. Alueella on lisäksi mm. asemaravintola, lepohuonerakennus, vesitorni, suuri veturitalli sekä suuri määrä asuinrakennuksia talousrakennuksineen. Haapamäen aseman erikoisuus on vanhoihin rakennuksiin sijoitettu Höyryveturipuisto. Alueeseen liittyy noin kilometrin päässä radan Jyväskylään johtavan rataosuuden varressa sijaitseva Leponiemen vahtitupa pihapiireineen. Haapamäellä on säilynyt myös noin kilometri harvinaiseksi käynttä lennätinlinjaa radan varrella. (Museovirasto 2009)

Haapamäen kylän keskusta (mrak)

Haapamäen kyläkokonaisuus on taajamallisesti rakentunut yhtenäisen, rautatien varteen syntynyt ja siitä kehittynyt asemakylä. Kylän maakunnallisesti arvokasta rakennuskantaa radan itäpuolella on muun muassa Asematien varressa säilynyt tiivis 1800-luvun lopulta 1940-luvulle rakentunut asuinalue. Pihlajavedentien varteen asettuvat pääasiassa 1920-1950-luvuilla rakennetut asuin- ja liikerakennukset sekä palvelut ja nykyinen urheiluseurantalo ja elokuvateatterina toimivaklassistinen suojeluskuntatalo Suoja vuodelta 1939. Tien varteen nousi muun muassa Haapamäen Osuuskaupan myymälä ja Ilmoisen kauppakeskus 1920-luvulla ja Osuuskassan toimitalo 1930-luvulla. Sittemmin aluetta on täydennetty 1950- ja 1960-luvuilla, osittain vanhempia rakennuksia purkaen.

Liikekeskustalle on ominaista kaksi- ja kolmikerroksiset aumakattoiset liikerakennukset, joiden tyyliä on vuosikymmenen mukaan nähtävissä klassismin ja funktionalismin piirteitä. Liikekeskustan kanssa samassa miljöökokonaisuudessa on Haapamäen ensimmäinen koulualue, joka muodostaa ajallisesti

kerroksellisen miljöökokonaisuuden saman pihapiirin ympärille. Koulutoiminta on siirtynyt 2010-luvulta rautatien toiselle puolelle uuteen peruskorjauksen läpikäyneeseen 1970-luvun koulukeskukseen kirkon lähelle. Merkittävää rakennusperintöä ovat myös jälleenrakennuskauden tyyppitaloalueet julkisine palvelurakennuksineen Haapamäen höyryveturipuiston takana ja Keuruuntien puoleisella osalla kylää. Asemankylän kyläkokonaisuudessa on paljon eri aikojen rakennusperintöä, jossa näkyy rautatieläisammattien ja sen myötä taajamatoimintojen muokkaama kulttuuriympäristö 1900-luvun jälkipuoliskolle asti. (Keski-Suomen liitto 2016)

Haapamäen kirkko (mrak)

Haapamäen kirkkoa alettiin rakentaa rautatieläiskulttuurista tunnettuun Haapamäen taajamaan hautausmaan viereen ennen vuotta 1939. Kirkko valmistui sotien jälkeen rakennustarvikepulan hellitettyä vuonna 1953. Kirkon on suunnitellut arkkitehti Mikael Nordenswan. Päätortinillisen pitkäkirjon rakennusmateriaalina on poltettu tiili. Kirkkosalin viereen sijoittuu kirkkoheranviraston toimitilat. (Keski-Suomen liitto 2016)

Haapamäen Saalem rukoushuone (mrak)

Haapamäen Saalem rukoushuone on rakennettu vuonna 1961 Haapamäen Helluntaiseurakunnan kokoontumistilaksi. Rukoushuoneet ovat osa suomalaista kirkollista ja seurakunnallista rakennusperintöä, jotka kuvastavat suomalaisen yhteiskunnan uskonnonvapautteen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa kansalaisten kokoontumistoimintaa ja kansalaisyhteiskunnan kehitystä. Rukoushuoneen on suunnitellut Valtion Rautateiden rakennusmestari Esko Rydenfelt. Rukoushuone on toiminut Haapamäen Helluntaiseurakunnan tilana valmistumisestaan asti. (Keski-Suomen liitto 2016)

Murtomäki (mrak)

Murtomäen tila on perustettu 1730-luvulla. Tila sijaitsee Haapamäeltä Keuruulle vievän tien varressa. Tiiviissä ja yhtenäisessä pihapiirissä ovat vanha nikkarityylinen asuinrakennus, toinen asuinrakennus 1870-luvulta, leipomorakennus, autotalli, talli- ja luhtirakennus 1830-luvulta, puotirakennus ja

lohkokivinavetta vuodelta 1899. Kokonaisuuteen kuuluu lisäksi aittarakennus, jossa on yhdistettynä 1700-luvun aittoja kuin myös entinen savutupa 1700-luvulta, viljamakasiini vuodelta 1759, riihi 1800-luvulta ja kaksi latoa.

Peräisen talo (mrak)

Peräisen talo sijaitsee yksinäistalona mäen päällä peltojen ympäröimänä. Tila on perustettu 1790-luvulla. Pihapiirissä on kaksikerroksinen nikkarityylinen päärakennus 1900-luvun alusta, vanha päärakennus 1820-1830-luvulta, navettarakennus 1920-luvulta, entinen maito huone 1860-luvulta, hirsinen paja 1830-luvulta, yksinäisäitta vuodelta 1783, jyvääitta 1830-1840-luvuilta ja myös kaksi otsallista pärevuorattua yksinäisäittaa. (Keski-Suomen liitto 2016)

Riiho-Moijaskylän maisema-alue, (mkm)

Melko laaja maisema-alue sijaitsee Haapamäen asutuskeskittymän lounaispuolella. Kulttuurimaiseman ytimen muodostaa Ristanjoki-Rimminjokilaakso. Maisema-alueella leimaavat mutkittlevien jokiuomien halkomat peltoalueet ja jokien ja purojen yhdistämät lammet ja järvet rantapeltoineen ja idyllisine pihapiireineen. Riiho-Moijaskylän aluetta hallitsevat yhtenäiset laajat viljelyalueet. Tilakeskukset sijaitsevat kumpuilevien peltoaukeiden ympäröimänä. Usein viljelykset viettävät melko jyrkästikin kohti vesistöä. Avaraan maisemaan vaihtelua tuovat vesistöt, metsät ja tasapainoinen rakennuskanta. Kylän halki kulkee Haapamäki-Ruovesi-maantie. Alue edustaa Keurusselän rantojen viljelymaita tyyppillisimmillään.

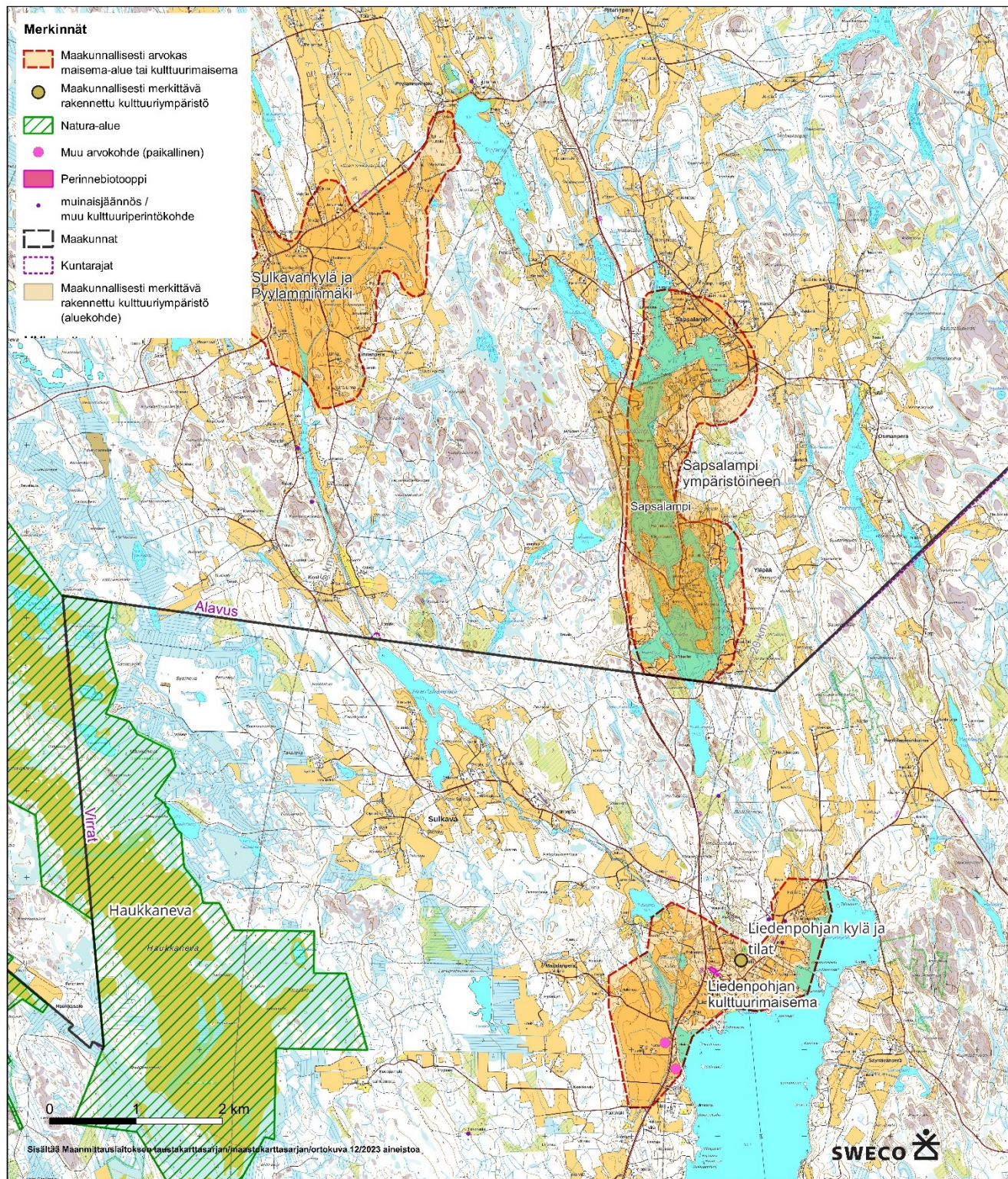
Keväisin Rimminlammella ja Ylisenjärvellä levähtää runsaasti muuttavia sorsalintuja ja kahlaajia. Aikaisemmin Haapamäen taajaman jätevedet on johdettu Rimminjokeen ja sen seurauksena Ylisenjärvi on rehevöitynyt. Rimminjoen molemmin puolin on tiloja peltojensa ympäröimänä. Pääasiassa nämä tilarakennukset ovat uusia tai niiden rakennuskanta on uudistettu. Laajat peltoalueet ja metsäomistus ovat luoneet pohjan vauraille talonpoikaistiloille. Riihossa on myös säilynyt paljon vanhojen perintötilojen komeita päärakennuksia ja kokonaisia pihapiirejä. Vaissi Oy tuottaa kaalikääryleitä sekä esikeitetyjä ja pakastettuja kaalinlehtiä elintarviketeollisuudelle ja on merkittävä työllistäjä alueella. Riihon kylän maisemat ovat tulleet suomalaisille tutuksi vuoden 1989 Talvisota-elokuvasta, jonka kohtauksia kuvattiin kylällä. (Koski 2016)

Iso-Moijanen ja Ranta-Moijanen (mrak)

Moijasjärven rannan läheisyydessä sijaitsevan Iso-Moijasen talon pihapiirissä on vanha päärakennus 1800-luvulta, toinen asuinrakennus 1800-luvun, osittain tiilinen ja osittain hirsinen navettarakennus, vilja-aitta 1800-luvulta ja kaksikerroksinen aittarakennus. Pihatien varteen on rakennettu kolme yksinäisäittaa. Ranta-Moijasen pihapiirissä on 1920-luvulla rakennettu ja tyyliltään klassinen kaksikerroksinen päärakennus, säterikattoinen viljamakasiini, navetta, vanha asuinrakennus sekä aitta- ja piharakennus. (Keski-Suomen liitto 2016)

Perinnebiotoopit

Riiho-Moijaskylän Kalliokoskella sijaitsee paikallisesti arvokas perinnebiotoopikohde. Lisäksi on kaksi pienialista uuskohdetta, josta toinen on radanvarsi-ruderaattia.

Kuva 109 Toisvesi – Sulkavanjoki – Pahajoki tarkastelualue maastokartalla arvokohteineen

3.7 Toisvesi – Sulkavanjoki – Pahajoki

Toisveden pohjoispäässä, hankkeen kaukovaikutusalueella, Kokemäenjoen suuri vesistöalue ja Lapuanjoen suuri vesistöalue erkanevat toisistaan. Koko Suomen mittakaavassa suuria vesistöjä ja niihin liittyviä kulttuurimaisemallisia kokonaisuuksia erottaa vain hieman yli kilometrin levyinen maakais-tale Toisveteen laskevan Sulkavanjoen ja Pahajoen suuntaan laskevan Kukkolammen välissä.

Kukkolammelta alkava kulttuurimaisema-alue jatkuu pitkälle vaikutusalueen ulkopuolelle, Pahajokea ja Lapuanjokea Ala-vudelle ja sieltä pidemmälle Kuortaneen suuntaan, syvälle Pohjanmaalle. Kantatie 66 seurailee maisemaa, joka kuuluu Toisveden pohjoispuolelta alkaen myös eri vesistökokonai-suuteen kuin vaikutusalueen muut, Kokemäenjokeen laskevat vesireitit.

3.7.1 Arvokohteet

Liedempohjan kulttuurimaisema (mkm)

Kulttuurimaisema sijoittuu Toisveden pohjukkaan, Koke-mäen vesistöalueeseen kuuluvan Sulkavanjoen laskukohtalle ja toisaalta samalla Lapuanjoen maisemiin jatkuvan Kantatie 66 varteen. Kulttuurimaisema on arvokas perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvansa ja rakennetun kulttuuriympäris-tönsä takia (Pirkanmaan liitto 2016b).

Liedenpohjan kylä ja tilat (mrak)

Rakennettu kulttuuriympäristö sijoittuu Liedenpohjan kulttuurimaiseman ytimeen. Sen arvoiksi on tunnistettu keskiaikainen kylänpaikka sekä tiiviit ja yhtenäiset pihapiirit, joista esiin on nostettu Heikkilän, Liedenpohjan, palvelukeskuksen, Tulijoen pihapiirit sekä Liedenpohjan kirkko. (Pirkanmaan liitto, 2017)

Kirkko on rakennettu Liedenpohjan vanhan koulun hirsirungosta graniittikivijalkoineen. Kirkon piirustukset ovat tehneet Voipa N. Sulkava ja E. Jalava. Kirkko saatiin valmiiksi ja vihittiin kyläkirkoksi vuonna 1961. (Virtain kaupunki 2020)

Sulkavankylän viljelysaukea ja Pyylamminmäki (mkm)

Sulkavanjärven kulttuurimaisema on edustava esimerkki viljelykäyttöön raivatun järviuivion vanhasta ja huolella hoidetusta maatalousmaisemasta. Kauniisti kumpuileva viljelylakeus ja maisemallisesti merkittävät talot muodostavat ehyen ja maakunnallisesti arvokkaan maisemakokonaisuuden. (Asunmaa 2014)

Sapsalampi ja Sapsalampi ympäristöineen (mkm ja mrak)

Sapsalampi sijaitsee Alavuden kaupungin eteläosassa. Kapean mutkittelevan Sapsalammen ympäristöön, erityisesti sen eteläosan, rikkonaiselle, maisemallisesti rikkaalla alueella, järven itäpuolella, on säilynyt Vanha-Sytelän ja Hannukselan kantatalojen talonpoikaispiirit kaksifooninkisine päärakennuksineen. Jo 1840-luvun kartalla esiintyvä Hannukselan torppa, Hakala, on edelleen jäljellä. Sen nykyinen päärakennus on 1900-luvun taitteesta (Niukko 2017)

Haukkaneva (Natura SAC)

Linnustollisesti arvokas suuri keskiboreaalisen vyöhykkeen aapasuokompleksi. (Syke 2023)

Perinnebiotoopit

Alueen perinnebiotooppeja ovat liedenpohjan koulun keto (paikallinen arvo) ja Liedenpohjan museon keto (maakunnallinen arvo). (Metsähallituksen perinnebiotooppiaineisto)

4 TUULIVOIMA JA MAISEMA

Tässä luvussa havainnollistetaan alustavasti voimaloiden ja sähkönsiirron vaikutusta maisemaan ja sen ominaispiirteisiin. Maisemaselvityksen tarkastelut on tehty YVA-selostuksen taustaksi, eikä luku sisällä maisemavaikutusten arviointia.

Voimaloiden näkymistä maisemassa voidaan tutkia ja havainnollistaa näkymäalueanalyysien ja havainnekuvien avulla. Näkymäalueanalyysi on tietokoneella tehty mallinnus, joka ennustaa voimaloiden näkymistä maisemassa saatavissa olevien paikkatietojen, mm. puuston korkeustietojen ja maaston pohjalta. Analyysi ennustaa näkyvyyttä hyvin maaseutuympäristössä, mutta rakennettuja ympäristöjä se ei osaa huomioida kunnolla. On tärkeää huomata, että näkymäalueanalyysi esittää voimalan näkyväksi tietyssä kohdassa, jos siitä näkyy pienikin osa. Voimaloiden näkyvyys voi siten olla monenlaista myös suurimman mahdollisen näkyvyyden alueilla.

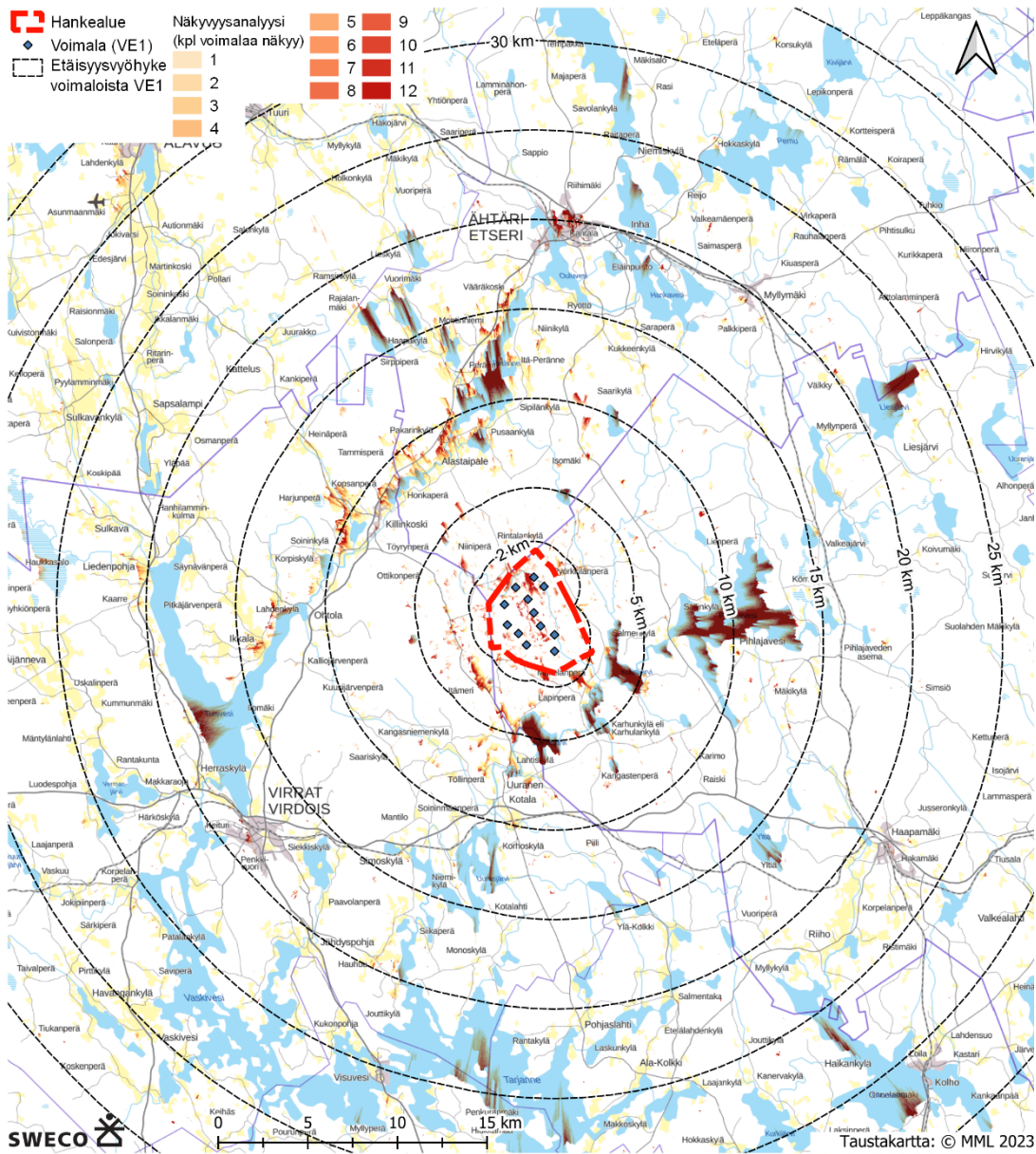
Havainnekuvat ovat tietokonemallinnuksen avulla tehtyjä kuvasovitteita, joissa voimat näkyvät näkymäalueanalyysin perusteella valituista kuvauspisteistä siinä koossa ja sijainnissa, mihin ne on suunniteltu. Havainnekuvien avulla on mahdollista saada vaikutelma voimaloiden mittakaavasta eri etäisyyksiltä tarkasteltuna ja tarkastella voimaloiden näkymisen tapaa erilaisissa ympäristöissä.

Tarkemmat kuvaukset näkymäalueanalyysien ja havainnekuvien teknisestä toteutuksesta löytyvät YVA-selostuksen osiosta 6.2 Arviointimenetelmät ja epävarmuustekijät.

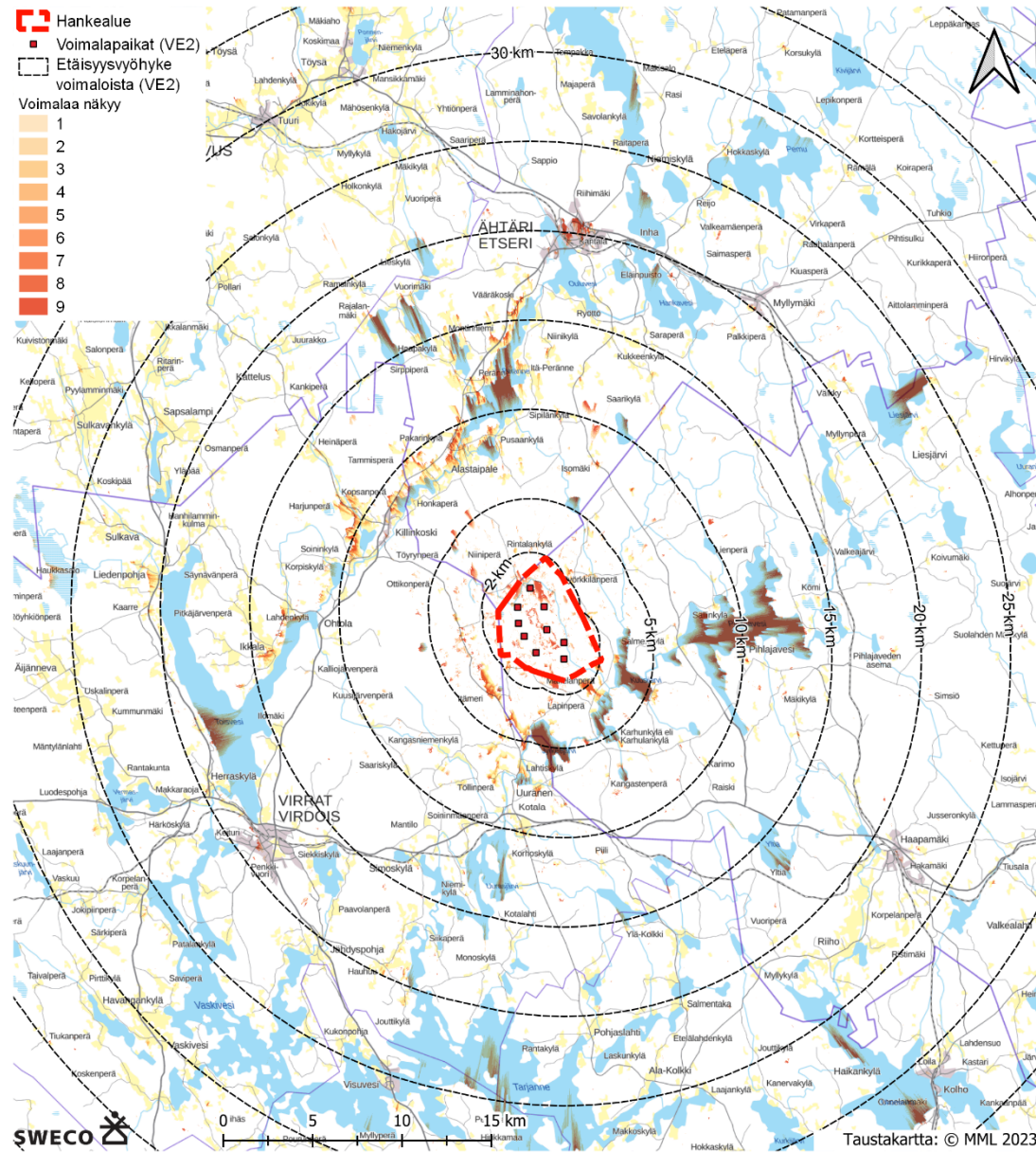
4.1 Tuulivoimalat maisemakuvassa

Lehmikorven tuulivoimahanke on vaikutusalueensa selvästi pisimmälle edennyt tuulivoimahanke, ja tuulivoimalat ovat siten uusia elementtejä seudun maisemassa. Hankkeella on kaksi erilaista voimaloiden sijoitteluvaihtoehtoa 12 tuulivoimalan vaihtoehto VE 1, ja 9 tuulivoimalan vaihtoehto VE2, jotka vaikuttavat havainnekuvien perusteella eroavan toisistaan jonkin verran näkymien luonteen osalta. Vaihtoehtojen näkyvyysalueissa ei kuitenkaan ole näkyvyysanalyysin mukaan silminnähden huomattavaa eroa, vaan vaihtoehto näkyy VE2 näkyy sinne, minne myös VE2. VE2 vaihtoehdossa voimaloiden näkyvyys on kuitenkin paikoin osittaisempaa kuin vaihtoehdossa VE1 ja voimaita näkyy usein kolme vähemmän.

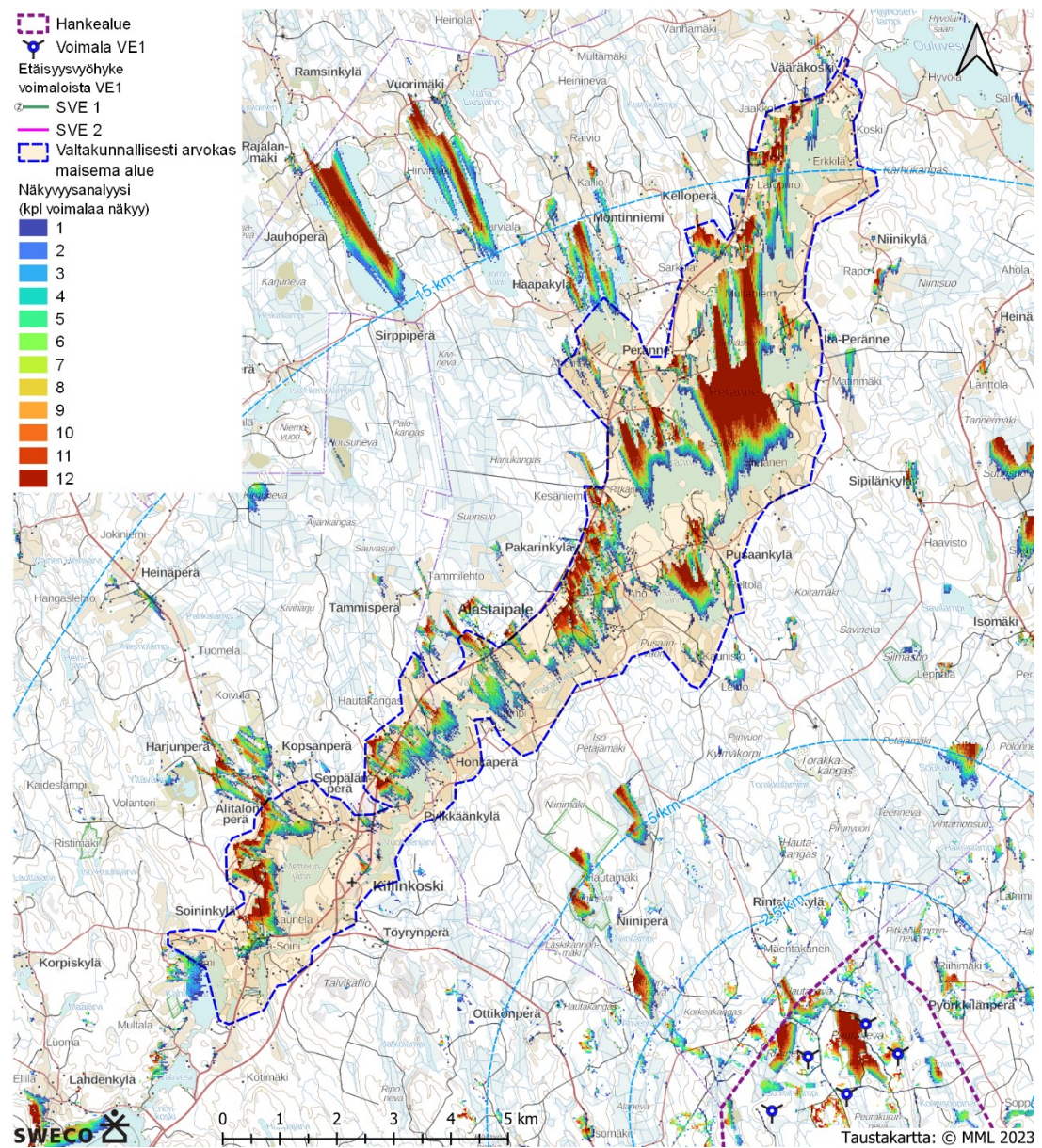
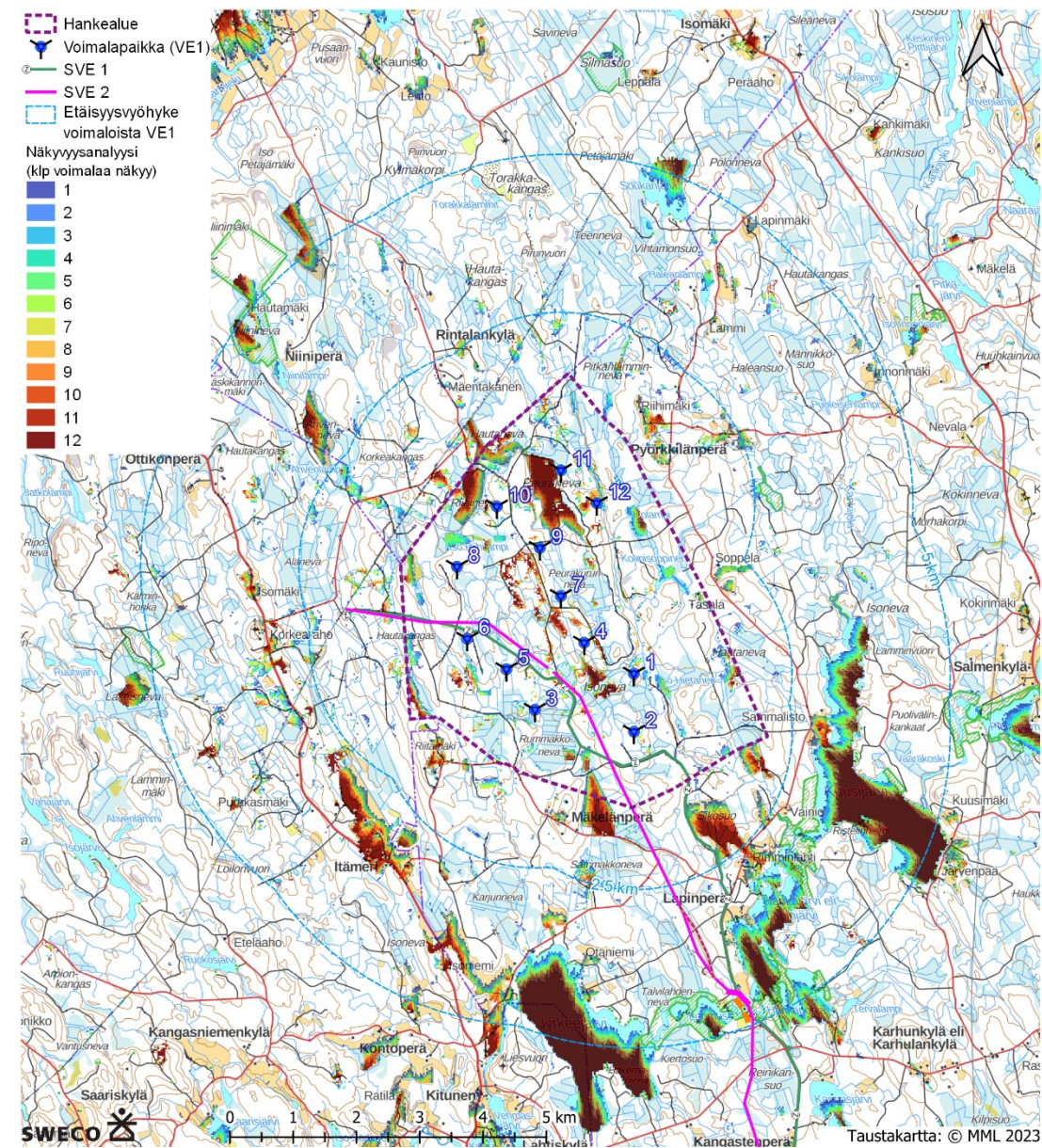
Seuraavien sivujen kuvat havainnollistavat hankkeen näkymistä vaikutusalueella ja sen erilaisissa ympäristöissä.

Kuva 110 Näkymäalueanalyysikartta kuvaa voimaloiden näkymistä tuulivoimahankkeen vaikutusalueella vaihtoehdossa VE1, 12 voimalaa. Kartasta näkyy, vaikutusten selvä keskittyminen Pihlajaveden vesireitille ja Ähtärin vesireitin luoteispuolelle. Lisäksi tuulivoimalat näkyvät paikallisesti maiseman muihin osiin kaikilla etäisyysvyöhykkeillä.

Kuva 111 Vaihtoehdossa VE2, 9 voimalaa, näkyyvyysalueet ovat hyvin samankaltaisia kuin vaihtoehdossa VE1, kuitenkin siten, että maisemassa näkyy kolme voimalaa vähemmän.

Kuva 112 Näkymäalueanalyysin tarkennus hankkeen lähivaikutusalueesta, vaihtoehdosta VE1 (12 voimalaa). Näkyyys on esitetty havainnollisuuden vuoksi useamman värin skaalalla. Lähialueella näkyyys on suurinta avoimien järvenselkien ylitse. Voimalat näkyvät metsän reunan yli myös esim. Itämeren kylään. Hankealueen ympäristössä on useita hyvin pienialaisia näkymäalueita, joihin voimalat näkyvät korkeintaan hyvin vähäisesti, esimerkiksi roottorin lapojen kärjistä.

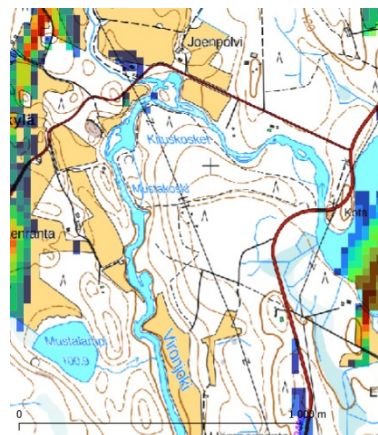
Kuva 113 Näkymäalueanalyysin tarkennus. Vaihtoehdon VE1 (12 voimalaa) näkyyys lähimmillään 6,5 km etäisyydellä voimaloista sijaitsevalle valtakunnallisesti arvokkaalle Ähtärin reitin maisema-alueelle. Voimaloiden näkyyys ruhjelaakson luoteispuolen kyliin on maisemallisesti jatkuvaa, joskin näkyyys vaihtelee kylien sisäisellä tasolla erittäin paljon ja voimalat näkyvät pääosin maaston ylitse osittaisesti. Voimalat näkyvät vartta myöten noin 10-16 km etäisyyksiltä, joista avautuu avoimia näkymiä järven selän yli ja myös paikallisesti korkeita näkymiä tieltä.

Voimalat vesistömaisemissa

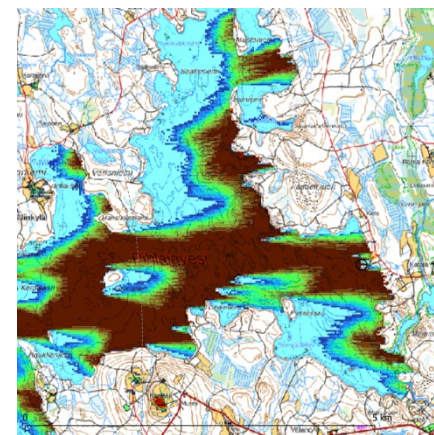
Voimaloiden näkyvyys maisemallisesti tärkeillä vesistöillä on erittäin vaihtelevaa. Moniin vesireittien osiin, kuten kauempana oleville järville ja maisemallisesti hienoille koskikohtille, voimalat eivät näy lainkaan peittävän puuston ja maastonmuotojen vuoksi. Sen sijaan Pihlajaveden vesireitin järville ja Ähtärin reitin Perännejärvelle voimalat näkyvät laajasti. Paikallisia näkymiä avautuu myös Jauhojärvelle, Iso Haapajärvelle, Liesjärvelle ja Toisveden keskiosaan.

Alla olevissa havainnekuvaotteissa voimalat näkyvät selkäviesien yli eri etäisyyksiltä, eri ilmansuunnista ja valaistukseltaan erilaisissa olosuhteissa eri päivänajoina. Kuvista näkee, että voimaloiden näkyvyys on pitkissä järvimaisemissa samankaltaista etäisyydestä riippumatta: voimalat näkyvät horisontin yllä vartta myöten ja niiden suuri mittakaava hahmottuu suhteessa puuston selkeästi matalampaan korkeuteen. Mitä kauempaa voimaloita katsotaan, sitä pienempinä ne kuitenkin fyysisesti näkyvät vesirajasta kuvattuna.

Voimaloiden näkyvyyteen vaikuttavat suuresti sääolosuhteet ja valaistus. Kuusijärven kuvassa voimalat lähes häviävät maisemaan varjoisuuden ja vaaleiden pilvien yhteisvaikutuksesta. Pihlajaveden kuvassa taas valon suunta korostaa voimaloiden näkymistä maisemassa. Voimala-alue näkyy Pihlajaveden ja Kuusijärven suuntaan myös huomattavasti laajempaan kuin Perännejärvelle, josta katsottuna voimaloiden ryhmä on tiiviimpi.

Kuva 114 Seudun arvokkaille koskikohtille voimalat eivät näy vesireitin kapeuden ja puustoisuuden vuoksi. Näkymäalueanalyysitarkennuksessa Kituskosket.

Kuva 115 Järville ja niiden rannoille voimalat näkyvät osin laajasti. Näkymäalueanalyysitarkennuksessa Pihlajaveden itäosaa.

Kuva 116 Havainnekuvaote VE1 Kuusijärvi (5,2 km voimaloista)

Kuva 117 Havainnekuvaote VE1 Perännejärven laavu (11,8 km voimaloista)

Kuva 118 Havainnekuvaote VE1 Pihlajavesi / Seurakunnan leirisaari (13,2 km voimaloista)

Voimalat kylämaisemissa

Voimaloiden näkyminen kylämaisemassa ei ole yksiselitteisesti arvioitavissa, sillä voimalat näkyvät niihin useimmiten puuston ylitse osittaisesti. Osittaiseen näkymiseen viittaa kuvissa näkymäalueen vyöhykkeellisyys, joka tarkoittaa pääsääntöisesti, että voimalat häviävät vyöhykkeillä liikkuen yksitellen kokonaan näkymästä, useimmiten puunlatvojen taakse. Voimaloiden näkyvyys on monissa kylissä suurinta selänteen reunaan sijoituvilta pellon reunoilta ja peltoteiltä, joissa ei kuitenkaan yleensä liikuta kuin harvoin maatalouskoineilla. Esimerkiksi Soinin kylän RKY-alueella ja sen ympäristössä voimalat näyttäisivät analyysikartan perusteella näkyvän laajasti, mutta todellisuudessa reiteiltä havaittava näkyvyys on vähäisempää. Toisaalta vaikutusalueelta löytyy myös kyliä, joissa näkymät voimaloille avautuvat eniten juuri asutukselta käsin, kuten hankkeen lähialueella sijaitseva Itämeren kylä ja Ähtärin reitillä sijaitseva Pakarin kylä. Niissäkään näkyvyys ei kuitenkaan ole vesistö näkymien tavoin pitkä. Vaikutusalueella on myös pienipiirteisempää kyläasutusta ja mäkiasutusta, joka sijoittuu usein mäkiä päälle mm hankkeen lähivaikutusalueelle. Voimalat näkyvät vähäisesti tai osittaisesti näihin paikallisiin kohteisiin. Muutamien kilometrin säteellä voimaloista ne voivat näkyä yllätyksellisesti eri kokoisina toisiinsa verrattuna. Lähimmät voimalat voivat näkyä selvästi enemmän kuin kauemmat voimalat.

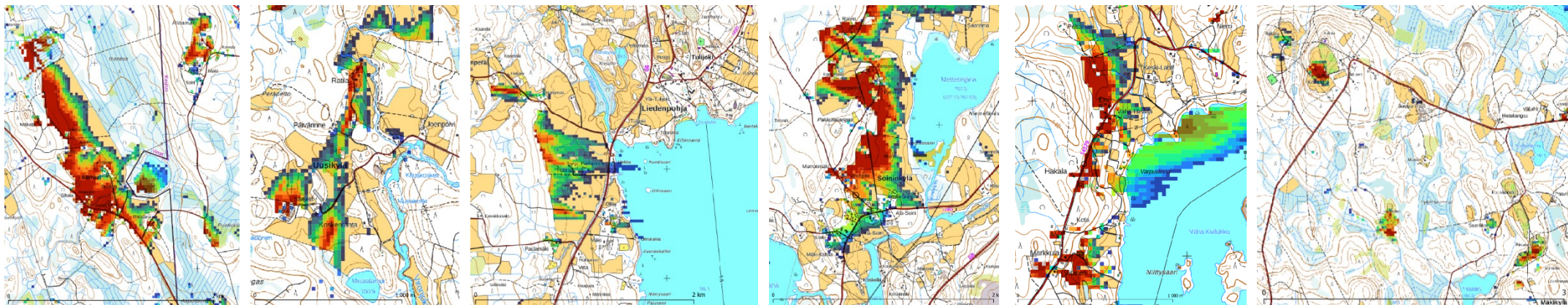

Kuva 119 Voimalat näkyvät puuston yli osittaisesti Kitusen kulttuurimaiseman tienristeykseen. Havainnekuvaote VE1 Kitusen kulttuurimaisema (6,7 km voimaloista)

Kuva 120 Voimalat näkyvät Soininkylään vaihtelevasti laakson kaakkoispuolisen selännereunan yli. Havainnekuvaote VE1 Soininkylä (9,6 km voimaloista)

Kuvat 121-126 Näkymäalueanalyysin tarkennukset kuvaavat voimaloiden näkyvyyttä kylämaisemissa. Voimalat näkyvät kyliin paikoitellen ja yleensä osittaisesti metsän reunan yli. Kuvissa Itämeren kylä, Uusikylä, Liedenpohja, Soininkylä, Lahdenkylä ja Keuruun puolen mäkimaastoon sijoittuvaa hajanaista kylärakennetta Pihlajaveden eteläpuolelta.

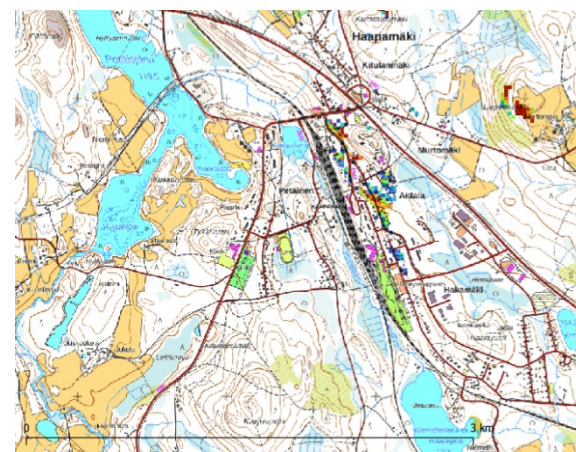
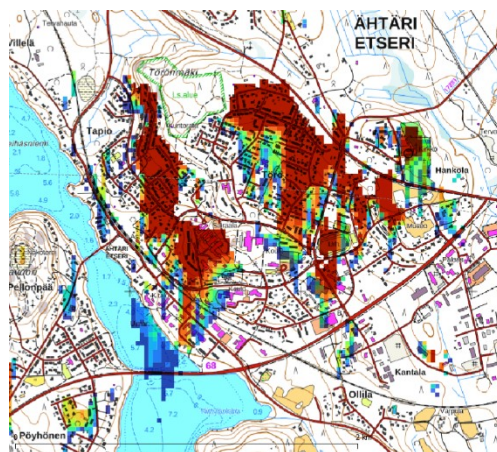
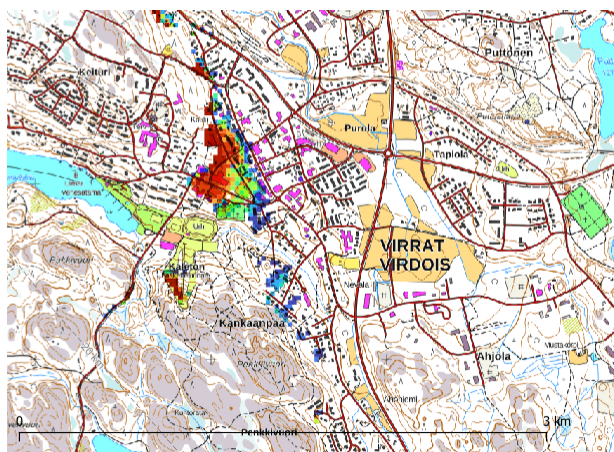
Voimamalat taajamissa

Vaikutusalueen taajamat, Ähtärissä, Virroilla ja Keuruun Haapamäellä sijoittuvat kaikki Lehmikorven tuulivoimahankkeen kaukovaikutusalueelle. Erityisesti Ähtärin, mutta myös Virtain taajamassa on rinnemaastoa, joilta voisi periaatteessa avautua selkeitä näkymiä voimaloille päin. Myös näkymäalueanalyysi esittää taajamiin näkyvyyttä, joskin se ei huomioi rakennetun ympäristön peittävää vaikutusta mallissa.

Käytännössä näkyvyyttä taajamiin ei ole pystytty määrittämään. Näkyvyyttä testattiin Ähtärin urheilukentän katsomosta ja kirkon edustalta, mutta kumpaankaan voimalat eivät kuvasovitteissa näkyneet. Syynä on etäisyyden ja rakennetun ympäristön elementtien yhdistelmä. Etäisyyden vuoksi voimalat näyttäisivät taajamissa jo hyvin pieniltä ja käytännössä ne siksi jäävät maisemaltaan vaihtelevassa ympäristössä rakennusten ja puiden taakse lähes täydellisesti. Tilanne vaikutti samankaltaiselta myös Virtain pienemmältä näkymäalueella, joskaan sieltä ei laadittu kuvasovitteita. Keuruun Haapamäen taajamaan voimalat eivät voi näkyä. Karttatarkastelun perusteella todennäköisin paikka taajamissa voimaloiden näkemiseen on näkymä Ähtärin museon pellon yli. Kirkontorneista ja ylhäältä rakennuksista voimalat voivat toki näkyä muutenkin. Ähtärin näkymäalueilla on kuitenkin pääasiassa matalia rakennuksia.

Kuva 127 Ähtärin kirkon kuvasovite havainnollistaa voimaloiden pientä mittakaavaa kaukonäkymässä. Voimalat eivät näkyneet kirkon edustan, eivätkä urheilukentän katsomon kuvasoviteisiin.

Kuvat 128-130 Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat näkyisivät erityisesti Ähtärin taajamaan, mutta kuvasovitteissa näkyvyyttä ei havaittu. Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennetun ympäristön vaikutusta. Analyysin otteissa Virtain ja Ähtärin keskusta ja Haapamäen aseman taajama.

Voimalat korkealta katsottuna

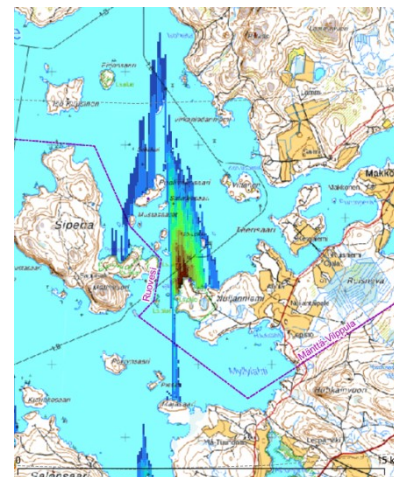
Vaikutusalueen maasto on vaihtelevaa, minkä vuoksi voimaloita kohti voi paikoin avautua näkymiä korkealta. Näkymiä on harvassa, sillä yleensä korkeat kohdat ovat metsäisiä. Korkeita tienäkymiä avautuu ainakin kahdesta kohtaa Ähtärin vesireitin varrelta peltojen ylitse. Korkeat näkymät ovat hyvin paikallisia, mutta korostuvat tiemaisemassa erityisinä kohtina. Ylhäältä katsoessa voimalat näyttävät suuremmilta kuin maantasolta katsottuna. Voimalat sijaitsevat myös itse melko korkealla seudun maastossa, minkä vuoksi ne näkyvät korkealta katsoessa selkeästi maaston yläpuolella. Korkeita näkymiä voi syntyä myös esimerkiksi laajojen metsänhakkuiden tuloksena, mutta tuolloin ne eivät yleensä sijoitu keskeisten reittien varrelle.

Kuva 131 Havainnekuvaote VE1 Lahdenkylä (13,0 km voimaloista), maakunnallisesti arvokkaan alueen ulkopuolelta.

Voimalat kaukonäkymissä

Voimaloita kohti avautuu joitakin yksittäisiä näkymiä hyvinkin kaukaa järviltä. Näkymät ovat kuitenkin pääsääntöisesti niin osittaisia ja kaukaa, että niitä voi olla vaikea havaita ilman kiikareita puuston ja maaston ylitse.

Kuva 132 Kartassa on näkymä Mänttä-Vilppulan Nuijaniemen Tarjannejärvelle. Näkyvyysalueen vyöhykkeellisyydestä, voimaloiden etäisyydestä ja punaisen näkymäalueen pienuudesta voidaan päätellä, että näkyvyys kallioiselle niemelle on vähäistä tai erittäin vähäistä.

4.2 Sähkönsiirtoreitit maisemassa

Lehmikorven tuulivoimahankkeelle on suunniteltu kolme vaihtoehtoista sähkönsiirtoreittiä, joista yksi on kokonaan maakaapelivaihtoehto ja kaksi muuta pääosin ilmajohtovaihtoehtoja.

SVE1 maakaapeliratkaisun reitti seurailee etelästä hankealueelle tiestöä, sijoittuen tien pientareelle, pääosin metsän reunaan. Kaapelin reitti näkyy maisemassa tien vähäisenä levennyksenä. Se sijoittuu harjumaastoon sekä hankealueen eteläpuolella, että pääosin myös hankealueella. Hiekkamaa on loivapiirteistä, eikä erotu maastonmuodoiltaan erityisesti ympäröivästä eri ikäisestä talousmetsästä. Myös kasvillisuus selvityksen mukaan reittien linjaukset ovat pääosin kasvillisuudeltaan pirstoutuneita ja talouskäytössä olevia kangasmetsiä sekä ojitettuja soistumia. Luonnontilaisista metsää ja suota ei ole paljon (Granroth & Ahlman 2023b). Reitille sijoittuu kolme pohjavesialuetta. Reitin pohjoisin osa, hankealueelta länteen on moreeniimaastoa. Hankealueen länsireunassa linjaus ylittää kallioiden mäennyppylän, jonka ylitse johto menee mahdollisesti suojaputkessa.

Maakaapelin reitin varrelle, Hankajärven kodalle ja sen pohjoispuolelle sijoittuu avoimia kulttuuriympäristöjä, muun muassa maakunnallisesti arvotetut Lapin ja Reinikan tilat. Linjaus sijoittuu paikallisesti aivan Reinikan tilan piha-piiriin. Reinikan tilan eteläpuolella sijaitsee luonnonmaiseman kannalta arvokas koskikohde. Reinikankoski on virtavesialue Hankajärven ja Luomuksen järvien välissä. Se osa Pihlajaveden reitin Natura-alueita. Koskikohdalla on myös useita pienempiä luonnonsuojelualueita. Tie ylittää kosken nykyisellään noin 6 m leveällä sillalla, jonka vierelle sijoittuu nykyinen sähköjohto. Maakaapeli joko yhdistetään siltarakenteeseen tai sitten sille täytyy raivata tilaa kasvillisuudelta, sillan viereltä.

Nykyisellään koski on arvokas virtavesiympäristön lisäksi erityisesti lehtoluontonsa ansiosta. Reinikankosken ympäristön seitsemän arvokasta lehtokohdetta on kartoitettu sähkönsiirtolinjan osalta Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston 110 kV voimajohdon kasvillisuus selvityksessä (Granroth & Ahlman 2023b). Reinikankoskella on ollut aikanaan myös kolme jauhomyllyrakennusta. Myllytoiminta lienee alkanut jo 1600-luvulla ja se loppui 1960-luvulla. Myllyistä on enää jäljellä joitakin osia, jotka on siirretty kuivalle maalle virtaveden kunnostuksen yhteydessä. (My Pihlajavesi 2023)

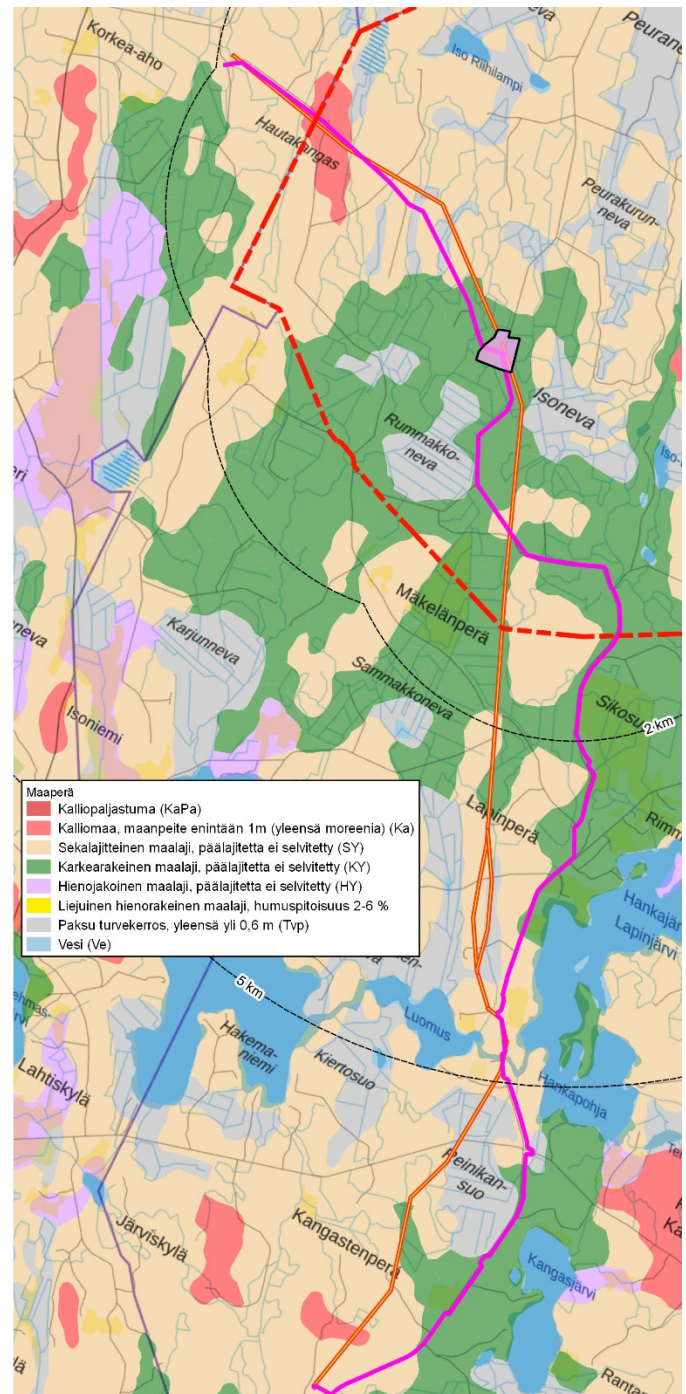
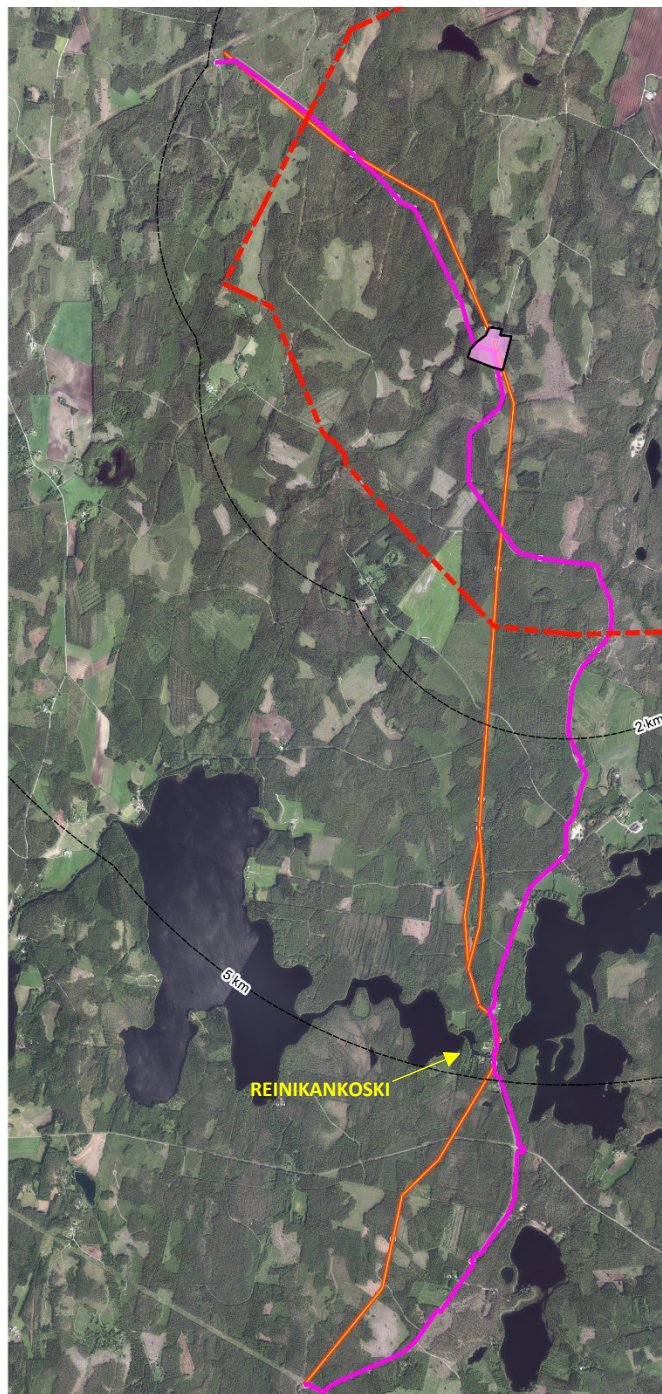
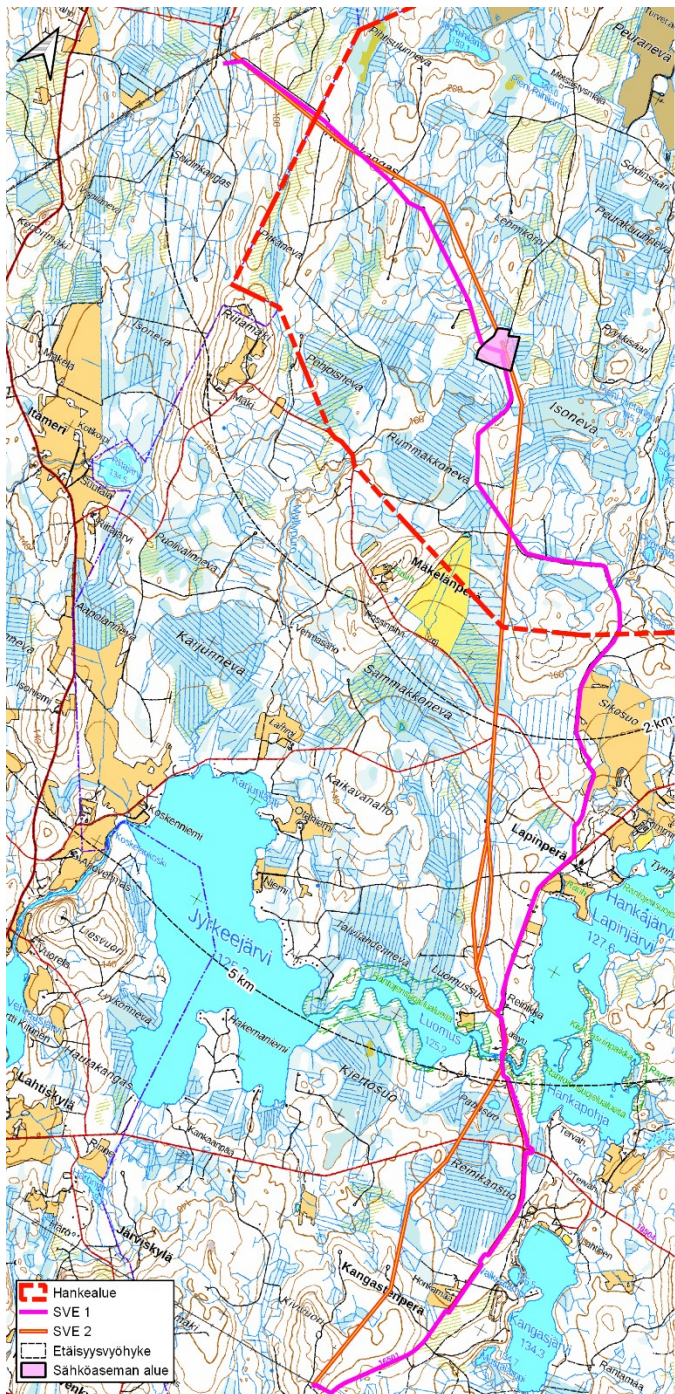
SVE2a ilmajohto- ja maakaapelireitin ilmajohto sijoittuu loivapiirteiseen metsämaisemaan. Kuten maakaapelireitilläkin, metsät ovat eri kasvuvaiheissa olevia talousmetsiä. Painanteissa on soistumia. Linja sijoittuu pääosin erilleen maiseman arvokohteista, rakennuksista, merkittävistä maastonmuodoista ja vanhoista metsistä. Reitin molemmissa päätteissä voimalinja sijoittuu kuitenkin maastossa ympäristöään korkeammalle kohdalle. Pohjoispään lähellä, hankealueen reunan kohdalla, korkein kohta sijoittuu Hautakankaan kalliolle jopa noin 190 m mpy. Hautakankaan ympäristössä on tehty paljon metsän hakuita, mikä voi lisätä sähkönsiirron näkyvyyttä tuolla suunnalla.

Linjaus SVE2a ylittää Pihlajaveden reitin Natura-alueen niin ikään Reinikankosken kohdalla maakaapelilla. Toisin kuin vaihtoehdossa SVE1, maakaapeli ei sijoitu Reinikan tilan piha-piiriin vaan ohittaa sen eteläpuolelta noin 20 m päästä pihasta. Maisemakuvassa ilmajohto näkyy erityisesti kohdissa, jossa se risteää teiden kanssa. Reinikankoskella näkyvyys on samankaltaista kuin vaihtoehdossa SVE1.

SVE2b ilmajohto- ja maakaapelireitin linjaus on pääpiirteisissään sama kuin SVE2a, mutta Reinikankosken ympäristön se ylittää ilmajohtolla, ilmajohton ulottaessa noin 150 m koskesta pohjoiseen asti. Reinikan talon eteläpuolella ja vesistöön laskevan pienemmän uoman kohdalle on suunniteltu paikallinen maakaapeliratkaisu.

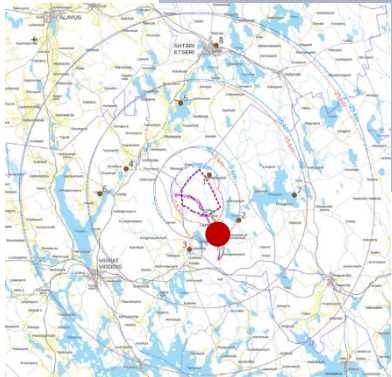
Kuvat 133-134 Reinikankoski ja sen lehtoluontoa. Ylempi kesäkuva: Granroth & Ahlman 2023b.

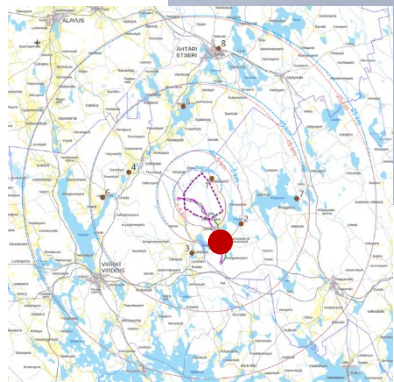
Kuvat 135-137 Sähkösiirron reitit maastokartalla, ilmakuvassa ja maaperäkartalla.

HAVAINNEKUVAPISTE 9, SÄHKÖNSIIRTOREITTI / REINIKANKOSKI

Kuva 138 Havainnekuva SVE 1, maakaapeli (4,8 km voimaloista). Tiemaisema Reinikankoskelta pohjoiseen. Maakaapelilinja on sijoitettu nykyisen sähköjohdon vierelle.

Kuva 139 Havainnekuva SVE 2b (4,8 km voimaloista). Tiemaisema Reinikankoskelta pohjoiseen. Suunniteltu sähkönsiirtolinja ylittää Reinikankosken ilmajohdolla ja maisema muuttuu avoimemmaksi.

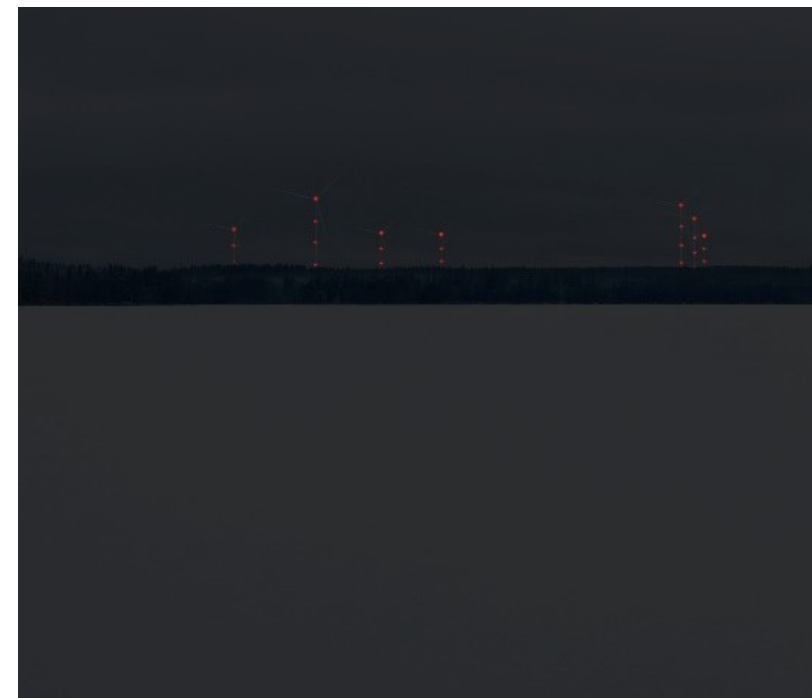

4.3 Voimalat pimeässä maisemassa

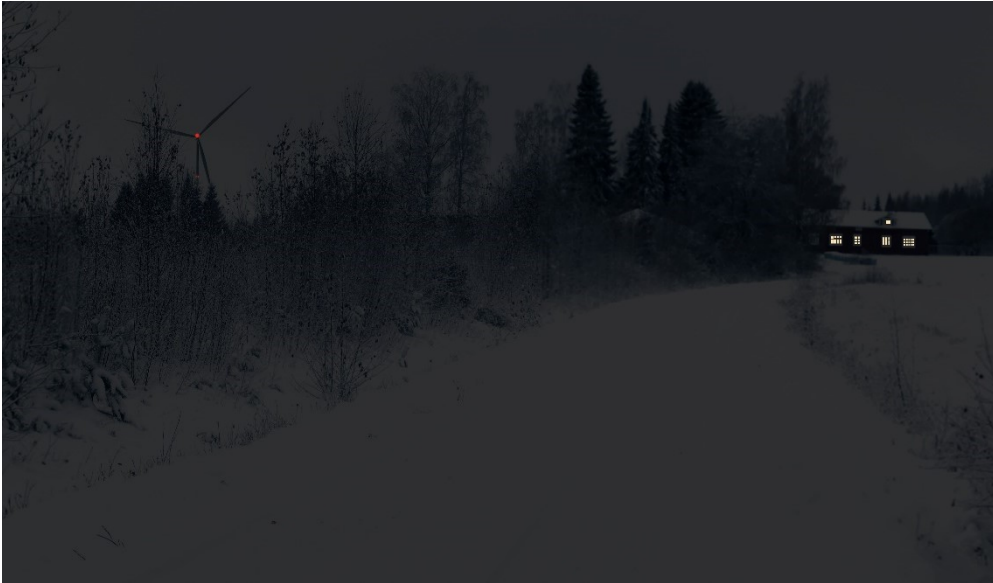
Voimalat näkyvät maisemassa linkkimastomaisesti. Oheiset otteet yöhavainnekuvista esittävät Lehmikorven voimaloiden näkymistä pimeässä eri tavoilla. Yleisesti ottaen valojen aiheuttama muutos maisemaan on huomattavampi luonnonmaisemaltaan arvokkailla järvillä kuin kulttuurimaisemissa, jossa öiset valonlähteet eivät ole maisemassa yhtä vieras elementti. Vaikutelman voimakkuus riippuu kuitenkin myös etäisyydestä ja näkyvyyden mahdollisesta osittaisuudesta. Roottorien lavoissa ei ole valoja, joten valot eivät näy suoraan moiniin kohteisiin, johon näkyy ainoastaan roottorin lavan osia.

*Kuva 140 Laajoissa järvimaisemissa voimalat näkyvät valopistejoukkona, joka rytmittyy nauhamaisesti horison-
tin ylle. Ote yöhavainnekuvesta VE1 Pihlajavesi / Seurakunnan leirisaari (13,2 km voimaloista)*

*Kuva 141 Lähempänä voimaloista järven yli katsoessa vaikutelma on sa-
mantapainen, mutta hallitsevampi, sillä voimalat näkyvät suurempina. Ote yöhavainnekuvesta VE1 Kuusijärvi (5,2 km voimaloista)*

Kuva 142 Ote yöhavainnekuvasta VE1 Pyörkkilänperän isoaho (1,6 km voimaloista)

Kuva 144 Ote yöhavainnekuvasta VE1 Kitusen kulttuurimaisema (6,7 km voimaloista)

Kuva 143 Ote yöhavainnekuvasta VE1 Soininkylä (9,6 km voimaloista)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vaikutusalueen maisemassa on selkeitä maisemallisia ja kulttuuriympäristöllisiä arvoja ja seudun maisemakuva on vaihteleva. Kulttuurihistoriallisesti alue sijoittuu suomen ei heimojen alueiden väliselle vaihtumisvyöhykkeelle. Myös kasvillisuuden kannalta alue sijoittuu keskiboreaalisen ja eteläboreaalisen vyöhykkeen rajalle. Paikallisia kohteita lukuun ottamatta maiseman arvot on kartoitettu ja arvotettu eri arvoalueiden kategorioissa verrattain huolellisesti, joten tuulivoiman vaikutukset maisemaan ja sen arvoihin ovat havaittavissa pääosin suoraviivaisesti.

5.1 Luonnonmaiseman arvot – Koskien ja järvien maisemat

Selvityksessä tarkasteltavan vaikutusalueen luonnonmaisemallinen arvo syntyy erityisesti vesistöistä ja niiden muodostamista monimuotoisista vesireiteistä. Vaikka vesistöjen rannat ovat puustoisia, vesistömaiseman rikkaus hahmottuu seudulla liikkua helposti. Teiden silta- ja kannaskohdilta avautuu näkymiä avoimille järvenselille ja monille koskipaikoille. Ähtärin vesireitti on myös mahdollista nähdä paikoin ylhäältä, ruhjelaakson reunaan seurailevalta tieltä käsin.

Järvien rannat ovat maaperältään ja maankäytöltään erilaisia, mikä näkyy vesistömaisemien luonteessa. Osa vesistömaisemista on kulttuurivaikutteisia ja pitkään jatkuneen maatalouden muovaamia. Toiset taas ovat jopa erämaamaisia. Luonnonmukaisia ranta-alueita on otettu lähivuosisikymmeninä loma-asutuksen käyttöön, mutta loma-asutus ei silti näy nykyisellään kovin paljon maisemakuvassa.

Vesistömaiseman kauneimpia yksityiskohtia ovat suojaisat koskikohdat. Koskiakin seudulla on monenlaisia: pieniä lähes luonnontilaisia koskia metsän keskellä, muokatumpia tieympäristöjä ja historiallisen teollisuuden valjastamia kohteita. Koskiluontoa on paikoin myös ennallistettu.

5.2 Kulttuurimaiseman arvot – Maakuntien kohtauspaikka

Seutu sijaitsee historiallisen Hämeen ja Pohjanmaan välissä ja niiden lisäksi sen kulttuurimaisemassa on savolaisia vaikutteita. Nykyisellään tuulivoimahanke sijoittuu kolmen maakunnan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan rajalle. Pohjalaiset, hämäläiset ja savolaiset vaikutteet näkyvät esimerkiksi alueen erilaisissa maatalojen tyypeissä ja maankäytössä. Raja eri kulttuuripiirien välillä ei ole selkeä, mutta kuitenkin jonkin verran havaittavissa vaikutusalueen laajassa maisemassa liikkua. Visuaalisesti selkeimmin erottuvat pohjalaisvaikutteet korostuvat erityisesti Ähtärin reitille saavuttaessa. Hankkeen lähi-vaikutusalueella on sekä itäiselle Suomelle tyypillistä mäkiäsuutusta että pohjalaistyylinen talonpoikaistila ja myös jonkin verran vaikutusalueen eteläosille tyypillisintä kyläasutusta. Myös kirkkoarkkitehtuurissa on moninaisuutta.

5.3 Tuulivoima maisemakuvassa – Haastaa arvoalueita, näkyy muuten suppeasti

Tuulivoimapuiston näkyvyys maisemassa on vaihtelevaa ja jonkin verran erilaista verrattuna esimerkiksi Pohjanmaan puolelle, tasaisempiin maisemiin, suunniteltuihin kohteisiin. Metsäisellä seudulla tuulivoiman näkyvyys maisemakuvassa on yleisesti ottaen suppeaa. Lehmikorven tuulivoimahankeen tapauksessa metsäisyys ja maastonmuodot vaikuttavat yhdessä peittävän näkyvyyttä verrattain hyvin myös monille kauempana sijaitseville avoimille alueille.

Tuulivoima muuttaa maisemakuvaa erityisesti vaikutusalueen keskeisillä laajoilla arvoalueilla, Ähtärin reitin maisemien valtakunnallisella maisema-alueella ja Pihlajaveden vesireitille sijaitsevilla luonnonmaisemaltaan arvokkailla järvillä. Maisemavaikutukset keskittyvät hyvin selkeästi juuri näihin kahteen kokonaisuuteen. Ähtärin reitin maisemakokonaisuuteen sijoittuu myös monia pienempiä arvoalueita, joiden vaikutusten erillinen arvioiminen YVA-selostuksessa tulee korostamaan entisestään arvoalueille kohdistuvia vaikutuksia. Lehmikorpi on vaikutusalueensa pisimmälle edennyt tuulivoimahanke, ja voimalat ovat siten arvoalueiden maisemassa kokonaan uusi elementti. Arvoalueiden vaikutuksia lieventävänä tekijänä voidaan mainita etäisyys. Maiseman arvot sijoittuvat eniten välivaikutusalueelle. Välivaikutusalueella tuulivoimaloiden asema maisemakuvassa ei ole enää niin hallitseva kuin lähempänä.

6 LÄHTEET

Asunmaa, R. 2014. Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2. Päivitys- ja täydennysinventointi. Etelä-Pohjanmaan liitto. https://epliitto.fi/tiedostot/ehdotukset_maisema-alueiksi_2_2014.pdf

ELY-keskus 2023. Lehmikorven tuulivoima, Keuruu. Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. KESELY/369/2023.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2005. Kokonaismaakuntakaava. <https://epliitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavat/kokonaismaakuntakaava>

FCG 2022. Tuulienergian mahdollisuudet maakuntakaavassa Pirkanmaalla Osa III – näkyvyysanalyysit. Selvitys. Pirkanmaan liitto. https://tieto.pirkanmaa.fi/kaava/assets/pdf/nahtavillaolo/taustaselvitykset/Tuulialueet_Maisemavaikutusarviointi.pdf

Geologian tutkimuskeskus 2023. Maaperäkartan paikkatiedot.

Granroth, K. & Ahlman, S. 2023a. Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston kasvillisuus selvitys 2023. Ahlman Group Oy.

Granroth, K. & Ahlman, S. 2023b. Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston 110 kV voimajohdon kasvillisuus selvitys 2023. Ahlman Group Oy.

Jaakkola, R 2009. Vesiteitä kyliin ja kirkolle. Ähtärin kulttuuriympäristöohjelma 2009. <https://ahtari.fi/index.php/vapaa-aika-ja-liikunta/kulttuuri-toimi/kulttuuriymparistoohjelma>

Keski-Suomen liitto 2016. Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016, kohdeluettelo. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/25246-MAAKUNNALLISESTI_MERKITTaVaT_RAKENNETUT_KULTTUURIYMPaRISToT_2016_15_8_2017.pdf

Keski-Suomen liitto 2017a. Keski-Suomen maakuntakaava.

Keuruun kylät 2023. Verkkosivusto. <https://www.keuruunkylat.fi/kylat/karimo/18-kylat/pihlajavesi>

Keuruun museosäätiö 2023. Verkkosivusto. <https://www.keuruunmuseo.fi/index.php/kohteet/pihlajaveden-kirkot>

Koski, K. 2016. Keski-Suomen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016. Keski-Suomen liitto, Pro Agria Etelä-Suomi ry. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/24753-KS_maisemainventointi_raportti_lopullinen_2016.pdf

Luonnonvarakeskus 2023. Paikkatiedot.

Maanmittauslaitos. Sisältää Maanmittauslaitoksen vanhoja painettuja karttoja

Metsähallituksen perinnebiotooppiaineisto, saatu Metsähallitukselta

Muhonen, M. 2005. Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys. Maisemallinen osa-aluejako. Keski-Suomen ympäristökeskus. https://www.skjkl.fi/Saarijarvi/Tarvaala/K-S_makunnallinen_maisemaselvitys.pdf

Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

Museovirasto 2023. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/rapea/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=200841

My Pihlajavesi 2023. My Pihlajavesi – sivusto ja maasto-opasteet. Pihlajaveden asema, Leader Vesuri-ryhmä, Euroopan maaseuturahasto, Gallen-Kallelan Museo, Finsilva. <https://mypihlajavesi.fi/>

Niikko, K. 2017. Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017. Päivitetty 2019. Etelä-Pohjanmaan liitto. https://epliitto.fi/tiedostot/B_84_Maakunnallinen_rakennusinventointi_2016-17_korjattu_versio.pdf

Pirkanmaan liitto 2013. Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys inventointi: Ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013. Pirkanmaan maakuntakaava 2040. https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Pirkanmaan%20maakunnallisesti%20arvokkaiden%20maisema-alueiden%20päivitys inventointi%20RAPORTTI%202013_pieni.pdf

Pirkanmaan liitto 2016a. Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016. https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/raku_27052016.pdf

Pirkanmaan liitto, 2016b. Kulttuurimaisemat 2016: Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet. Alkuosa: https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/A_osa_Kulttuurimaisemat_korj_15032017.pdf Virtain kohdekortit: https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Virrat_korj_15032017.pdf

Pirkanmaan liitto 2023a. Elonkirjo ja energia. Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan luonnos. <https://tieto.pirkanmaa.fi/kaava>

Maanmittauslaitoksen avoin kartta-aineisto 2023

Muhonen, M 2005. Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys, maisemallinen osa-aluejako https://www.skjkl.fi/Saarijarvi/Tarvaala/K-S_maakunnallinen_maisemaselvitys.pdf

Saatsi Arkkitehdit Oy 2021. Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus 5.3.2021. https://epliiitto.fi/wp-content/uploads/2021/03/B_97_Etela_Pohjanmaa-RKY-selvitys-yhteenveto-20210305_suojattu.pdf

Savolainen, V., Kolehmainen, M. & Muhonen, M. 2006. Ikkuna kotiseudulle: Keuruun kulttuuriympäristöohjelma. 2. korj. p.

Sweco Finland 2023 / Helminen, M. Lehtiö, S. Heinilä, M. Muikkula, M. Suominen, J. Keski-Suomen maakuntakaava 2040, tuulivoima-alueiden näkyvyysanalyysit ja maisemavaikutusten arviointi, Karstulan Tukkimäki, Saarijärven Leinivankangas ja Keuruun Lehmikorpi.

Syke2023. Natura 2000 -alueet. Verkkosivusto. <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet>

Syke 2023. Paikkatietoaineistot.

Virtain kaupunki 2019. Virtain kaupungin kulttuuripoliittinen ohjelma 2017–2022. <https://www.virrat.fi/client/virrat/userfiles/kulttuuripoliittinen-ohjelma-vuoteen-2022.pdf>

Virtain kaupunki 2020. Visit Virrat-verkkosivusto. <https://www.virrat.fi/visit-virrat/nahtavyudet/kirkot/>

Väylävirasto. Teiden paikkatiedot.

Weckman, E. 2006. Tuulivoimalat ja maisema. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 5/2006.

Ympäristöministeriö 1992a. Maisema-alue työryhmän mietintö I. Maisemanhoito. Ympäristöministeriön Ympäristönsuojeluosasto, Työryhmän mietintö 66/1992. <http://hdl.handle.net/10138/29082>

Ympäristöministeriö 1992b. Maisema-alue työryhmän mietintö II. Arvokkaat maisema-alueet. Ympäristöministeriön Ympäristönsuojeluosasto, Työryhmän mietintö 66/1992. <http://hdl.handle.net/10138/29087>

Ympäristöministeriö 2013. Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa. Suomen ympäristö 14.

Ympäristöministeriö 2016b. Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 1/2016, <http://hdl.handle.net/10138/160313>

Ympäristöministeriö, Syke 2021. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Etelä-Pohjanmaa. VAMA 2021. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_13%20Etel%C3%A4-Pohjanmaa_FI%20SVE_0_1.pdf